

Світлана Савченко

«ЖІНКА, ЯКА ПРОНИКЛА В ЗАПОРОЗЬКУ СІЧ...»:
ОЛЕНА АПАНОВИЧ
У НАУКОВОМУ ТА ГРОМАДСЬКОМУ ЖИТТІ УКРАЇНИ
ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХХ ст.

Монографія

УДК 929Апанович(477)»19»

С13

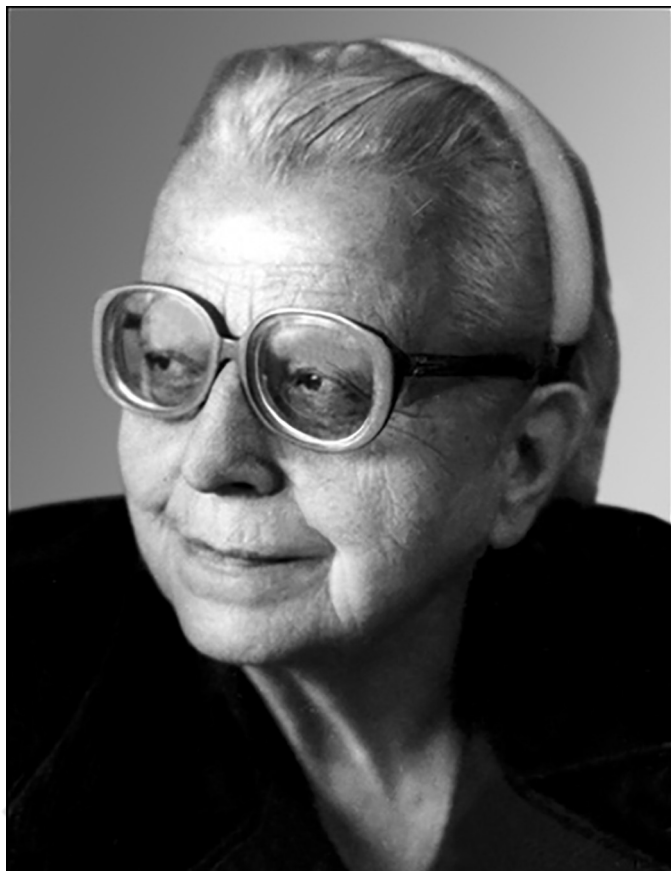
Рекомендовано до друку
Вченою радою Київського університету імені Бориса Грінченка
(протокол № 11 від 23.12.2021 р.)

Рецензенти:

Даниленко В.М., завідувач відділу історії України другої половини ХХ ст. Інституту історії України НАНУ, доктор історичних наук, професор, член-кореспондент НАНУ;
Степченко О.П., директорка Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського, кандидатка історичних наук, старша наукова співробітниця.

Науковий редактор:

Бонь О.І., доцент кафедри історії України Факультету суспільно-гуманітарних наук Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат історичних наук.

**Олена Михайлівна Апанович
(1919–2000)**

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ	6
ПОДЯКИ	8
ВСТУП	10
РОЗДІЛ 1. ІСТОРИОГРАФІЯ, ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА ТА МЕТОДОЛОГІЯ	15
1.1. Стан наукової розробки теми	15
1.2. Джерельна база дослідження	25
1.3. Теоретико-методологічні засади	33
РОЗДІЛ 2. СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ ОЛЕНИ АПАНОВИЧ У КОНТЕКСТІ НАУКОВОГО ТА ГРОМАДСЬКОГО ЖИТТЯ В УКРАЇНІ XX ст.	40
2.1. Формування світоглядних переконань і громадянської позиції вченої	40
2.2. Спектр наукових інтересів	77
РОЗДІЛ 3. НАУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ ОЛЕНИ АПАНОВИЧ	107
3.1. Робота в Інституті історії АН УРСР та Інституті історії України НАНУ	107
3.2. Дослідницька й організаційна діяльність ученої в архівних установах	142
РОЗДІЛ 4. ОЛЕНА АПАНОВИЧ У ГРОМАДСЬКОМУ ЖИТТІ	176
4.1. Участь у діяльності громадських організацій	176
4.2. Місце і роль ученої у збереженні та популяризації пам'яток українського козацтва	201
ВИСНОВКИ	236

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ	242
ДОДАТКИ	290
<i>Додаток А.</i> Біограма життя та діяльності О. Апанович	290
<i>Додаток Б.</i> Хронологічна таблиця публікацій О. Апанович	293
<i>Додаток В.</i> Бібліографічний покажчик праць Олени Апанович	300
<i>Додаток Г.</i> Документи про громадську діяльність О. Апанович	326
<i>Додаток Д.</i> Фрагменти щоденникових записів Олени Апанович. 1970–1990-ті рр.	330
<i>Додаток Е.</i> Вибране листування О. Апанович	332
ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК	336

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

а. а. — авторський аркуш

арк. — аркуш

АН УРСР — Академія наук Української Радянської Соціалістичної Республіки

ВУАН — Всеукраїнська академія наук

ГДА СБУ — Галузевий державний архів Служби безпеки України

ГЕС — гідроелектростанція

д. а. — друкований аркуш

ДАК — Державний архів м. Києва

д. і. н. — доктор історичних наук

д. філос. н. — доктор філософських наук

др. п. — друга половина

зв. — зворот

ІА АН УРСР — Інститут археології АН УРСР

ІІ АН УРСР — Інститут історії АН УРСР

ІУ НАНУ — Інститут історії України Національної академії наук України

ім. — імені

ІМФЕ НАНУ — Інститут мистецтва, фольклору та етнографії Національної академії наук України

ІР НБУВ — Інститут рукопису Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського

КДБ — Комітет державної безпеки

КДУ — Київський державний університет

КПРС — Комуністична партія Радянського Союзу

КСЗ — Китайська східна залізниця

м. н. с. — молодший науковий співробітник

- НА ІУ НАНУ — Науковий архів Інституту історії України Національної академії наук України
- НДР — Німецька Демократична Республіка
- НКВС — Народний комісаріат внутрішніх справ
- НТШ — Наукове товариство імені Шевченка у Європі
- од. зб. — одиниця зберігання
- оп. — опис
- ПНР — Польська Народна Республіка
- п. п. — перша половина
- РМ — Рада Міністрів
- р. н. — рік народження
- СВУ — Спілка визволення України
- с. н. с. — старший науковий співробітник
- спр. — справа
- СРСР — Союз Радянських Соціалістичних Республік
- ст. — століття
- УАН — Українська академія наук
- УІЖ — Український історичний журнал
- УРЕ — Українська радянська енциклопедія
- УРСР — Українська Радянська Соціалістична Республіка
- УТОПІК — Українське товариство охорони пам'яток (пам'ятників) історії та культури
- ЦДАВОУ — Центральний державний архів вищих органів влади та управління України
- ЦДАГОУ — Центральний державний архів громадських об'єднань України
- ЦДАДА — Центральний державний архів давніх актів
- ЦДАЖР УРСР — Центральний державний архів Жовтневої революції УРСР
- ЦДІА — Центральний державний історичний архів
- ЦДІАК України — Центральний державний історичний архів України у м. Києві
- ЦК КПУ — Центральний комітет Комуністичної партії України
- ЦНБ АН УРСР — Центральна наукова бібліотека Академії наук УРСР

ПОДЯКИ

Ще в дитинстві мене вчили, закінчуючи будь-яку справу, не забувати дякувати Богові та людям. Не будемо порушувати започатковані не нами традиції та реалізуємо почесну місію, щиросердно завдячуючи всім, хто був причетний до такої благородної справи, як написання монографії, присвяченої життю та діяльності відомої історикіні, дослідниці українського козацтва, чи не єдиної «жінки, яка проникла в Запорозьку Січ», — Олені Михайлівні Апанович.

Насамперед хочу подякувати своїм близьким і рідним людям: мамі, чоловікові та сину, які були завжди поруч, підтримували, терпляче чекали на закінчення цієї наукової роботи.

Дослідження провадилось у тісній співпраці та під проводом наукового керівника, кандидата історичних наук, доцента кафедри історії України Київського університету імені Бориса Грінченка Олександра Івановича Боня, який виявився для авторки не тільки найпершим радником і критиком, але й наставником, якому зобов'язана своїм фаховим зростанням, успішним завершенням дисертаційних студій, продовженням наукових досліджень і цієї монографії зокрема.

Уклінно дякую всім представникам архівних установ, які виявилися знавцями своєї справи, справжніми науковцями та надзвичайно доброзичливими людьми, які активно сприяли появі цього дослідження. Зокрема, висловлюю щирі подяки Любові Андріївні Дубровіній, Ользі Петрівні Степченко, Людмилі Сергіївні Щербі, Ользі Петрівні Бодак і решті співробітників ІР НБУВ за допомогу, консультації та сприятливі умови праці з фондами архіву. Також дякую Любові Федорівні

Шепель за надані змістовні консультації та змогу працювати з фондами архіву ІУ НАНУ. Вельми вдячна Сергію Івановичу Білоконю за наукові консультації, поради, надане інтерв'ю та можливість працювати з матеріалами його архівної збірки та літературою.

З метою розширення джерел усної історії під час роботи було залучено значну кількість інтерв'ю з людьми, які працювали та мали приватні взаємини з О. Апанович. Зокрема, уклінно дякую Тетяні Борисівні Слюдіковій, Ользі Семенівні Кобець, Ользі Петрівні Веремійчик, Любові Захарівні Гісцовій, Юрію Андрійовичу Мицику за надані інтерв'ю, літературну правку та сприяння у написанні зазначеної праці. Також щирозсердно дякую дружній родині вченої (київській та харківській гілкам), яка охоче допомагала в успішному просуванні наукової розвідки, за надані інтерв'ю, родинні фото та документи, а саме: сину Сергію Юрійовичу Мережинському, сестрі Людмилі Михайлівні Апанович, небожу Анатолію Михайловичу Апановичу та його дружині Ірині, внучатій племінниці Олені Курській.

З особливою вдячністю згадую представників кафедри історії України Київського університету імені Бориса Грінченка за обґрунтовану критику під час обговорення роботи та дружню підтримку на етапах проведення дослідження. Особисто — Віталія Олексійовича Щербака за надані власні спогади про Олену Апанович, змістовні зауваження, поради, настанови, які були висловлені під час рецензування роботи.

Насамкінець варто зазначити, що публікація цієї монографії не могла бути реалізована без ініціативи завідувача кафедри історичної та громадянської освіти Фелікса Львовича Левітаса та сприяння дирекції Інституту післядипломної освіти Київського університету імені Бориса Грінченка.

ВСТУП

Вивчення історії інтелігенції та наукових інституцій радянської доби неможливе без належної уваги до життєвого шляху та наукового доробку вчених. Особливо важливим є дослідження динаміки їхнього розвитку в площині радянській/пострадянській історик. З огляду на це актуальним є студіювання життя та діяльності відомої вченої, кандидатки історичних наук, лауреатки Національної премії України імені Тараса Шевченка Олени Михайлівни Апанович. Вона була однією з тих вітчизняних істориків, які своєю науковою і громадською працею у радянські часи зберігали український характер національної гуманітаристики. В умовах панування радянської ідеологічної парадигми вчена змогла зробити значний внесок у вітчизняну історичну науку та пам'яткоохоронну справу. Наукову цінність становить її біографія, яка відображає здобутки і втрати українських істориків радянського та пострадянського часів.

Відповідно постає проблема підходів до вивчення та оцінки здобутків радянських істориків, оскільки важливим є визначення ціннісних підходів до їхньої наукової праці, політико-ідеологічних впливів і світоглядних переконань. Власне, історики і складають особливий сегмент для аналізу української гуманітаристики. Інтерес викликає також вивчення тягlosti історіографічних традицій та взаємин у системі «учитель — учень». Адже О. Апанович, яка жила в період становлення, розвитку та занепаду радянської історичної науки, є зразком використання традицій і підходів, сприйнятих від свого вчителя Костя Гуслистого, який перейняв історіографічну тради-

цію Дмитра Яворницького та Дмитра Багалія — носіїв позитивістської дореволюційної історіографії.

Наукова й особиста біографії міцно пов'язані з епохою, у яку жила дослідниця. Водночас в умовах переслідувань і обмежень учена мала змогу створити оригінальні праці, які стали вагомим внеском в українську історичну науку.

В умовах змін ідеологічної політики радянського режиму часів М. Хрущова та Л. Брежнєва О. Апанович залишалась представницею нонконформістських науковців, які були причетні до шістдесятників і дисидентів. Трагедія цього покоління істориків полягає у тому, що вони не мали змоги кардинально змінити ідеологічні підходи до розвитку історичної науки, натомість знайшли засоби активізації тогочасного громадського руху.

Олена Апанович — одна з діячів української історичної науки, яка вдало поєднувала академічні студії з громадською пам'яткоохоронною діяльністю щодо збереження та популяризації пам'яток козацького періоду та Запорозької Січі зокрема. У 1950–1970 рр. її діяльність була надзвичайно активною і мала всі ознаки громадянського спротиву комуністичній системі. За наукові дослідження та громадську роботу вона здобула славу «козацької матері» та визнання «першої жінки, яка проникла в Запорозьку Січ». Дотепер не втратили значення її наукові праці з історії Чортомлицької Січі й українського війська п. п. XVIII ст. тощо.

Наполегливо О. Апанович працювала й у період новітньої української держави, тому особливу цікавість становить її постать у дослідженні трансформації в системі радянський/пострадянський історик. Вчена була в епіцентрі того наукового зламу, що відбувся в українській гуманітаристиці, зокрема історичній науці.

Отже, вивчення біографії, наукової та громадської діяльності Олени Апанович дало змогу дослідити основні етапи розвитку української радянської та пострадянської історич-

ної науки, пам'яткоохоронного руху. Відповідно метою даної монографії є всебічне та комплексне висвітлення життєвого шляху, наукової та громадської діяльності Олени Апанович.

Задля реалізації поставленої мети потрібно розв'язати кілька завдань, а саме:

— охарактеризувати стан вивчення, джерельну базу та методологію дослідження;

— окреслити життєвий та творчий шлях Олени Апанович, визначити основні чинники формування її світогляду;

— висвітлити зміст і спрямованість наукових досліджень ученої;

— з'ясувати основні етапи роботи Олени Апанович в Інституті історії АН УРСР / Інституті історії України НАНУ;

— дослідити основні здобутки в опрацюванні фондів ЦДІА УРСР / ЦДІАК України та ЦНБ АН УРСР / ІР НБУВ О. Апанович під час роботи в цих архівних установах;

— визначити внесок Олени Апанович у діяльність громадських організацій;

— показати місце і роль історикині у збереженні та популяризації пам'яток українського козацтва.

У центрі уваги як об'єкт даного монографічного дослідження — постать Олени Апанович. Предметом розгляду є науково-дослідна та громадська діяльність історикині.

Хронологічні рамки дослідження визначаються роками життя Олени Апанович (1919–2000). В окремих випадках розглянуто і пізніший період, зокрема, це стосується популяризації пам'яток козацтва, впливу її досліджень на українську історіографію, що пов'язано з актуальністю праць дослідниці для сучасної історіографічної науки.

Методологія дослідження ґрунтується на принципах наукової об'єктивності, системності, історизму та логіки, застосовано як загальнонаукові, так і спеціальні методи історичних досліджень. Із загальнонаукових було використано такі методи: аналізу та синтезу, узагальнення, систематиза-

ції. Міждисциплінарні методи: біхевіористичний, інституційний, контент-аналізу. Також залучались спеціально-історичні методи: біографічний, порівняльно-історичний та синхронного аналізу, ретроспективний, мікроісторичний та просопографічний, аналізу візуальних джерел, гендерного аналізу.

Наукова новизна роботи полягає у розробці актуальної для української біографістики теми, комплексному вивченні наукової та громадської діяльності Олени Апанович, уведенні до наукового обігу значного масиву раніше неопублікованих джерел, виявленні й атрибутуванні низки раніше невідомих архівних матеріалів, фотодокументів, збиранні й опрацюванні інтерв'ю з членами родини та колегами науковиці. Зокрема, опрацьовано особовий фонд О.М. Апанович у ІР НБУВ, який раніше не використовувався дослідниками (3100 одиниць зберігання). Також опрацьовано та систематизовано 9 інтерв'ю. Досліджено невеликий, але важливий масив документів родини Апановичів (м. Харків) та архіву Сергія Білокопя.

Уперше в українській історіографії визначено вплив родини, політичних та ідеологічних процесів на формування світоглядних переконань Олени Апанович; здійснено комплексне дослідження науково-дослідної діяльності вченої в Інституті історії АН УРСР / Інституті історії України НАНУ за джерелами архіву академічної інституції. На основі впровадження до наукового обігу раніше не оприлюднених архівних джерел особового фонду в ІР НБУВ показано участь О. Апанович у діяльності громадських організацій. Досліджено основні її досягнення в архівній та громадській діяльності за документами ЦДІАК України, ДАК та ІР НБУВ, які раніше не залучались до наукового обігу.

Завдяки дослідженню джерел усної історії (інтерв'ю з родиною та колегами вченої) суттєво уточнено основні дати та події її біографії, вплив середовища, політико-ідеологічних змін в Україні на громадянську позицію та характер наукової діяльності вченої.

Також набули подальшого розвитку аналіз тематики наукових досліджень, визначення місця та ролі вченої у пам'яткоохоронному русі в Україні 1950–1980 рр. Розширено бібліографію праць О. Апанович за рахунок публікацій, зроблених вже після смерті науковиці.

Практичне значення отриманих результатів полягає у тому, що висновки і положення дослідження значно поглиблюють розуміння місця в науці радянського часу істориків-нонконформістів, до яких належала О. Апанович. Матеріали монографії можуть бути використані в узагальнювальних працях з історії радянської та пострадянської науки в Україні, інституційної історії та історії пам'яткоохоронного руху.

Структура монографії зумовлена метою та завданнями дослідження, складається зі вступу, чотирьох розділів, висновків, списку використаних джерел і літератури, додатків та іменного покажчика.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ

АРХІВНІ ДЖЕРЕЛА

Центральний державний архів вищих органів влади та управління України (ЦДАВО України)

Ф. 4760. Українське товариство охорони пам'ятників історії та культури

Он. 1, т. 1.

1. Спр. 2. Українське товариство охорони пам'ятників історії та культури. Документи про організацію Товариства (Копія постанови Ради Міністрів УРСР № 828 від 28 серпня 1965 року). Проект постанови комісії з питань науки і культури Верховної Ради УРСР, довідка про стан і заходи по поліпшенню охорони пам'ятників на території республіки та інше. 47 арк.
2. Спр. 21. Стенограма від 20 грудня 1966 року I Республіканського з'їзду Товариства. 156 арк.
3. Спр. 36. Протоколи № 6–8 з додатками засідань Президії правління Товариства. Т. II. 28 вересня — 24 грудня 1967 р. 200 арк.
4. Спр. 59. Протоколи № 15–16 з додатками засідань Президії правління Товариства. Том III. 11 жовтня — 24 грудня 1968 року. 268 арк.
5. Спр. 120. Протоколи № 25–26 з додатками засідань Президії правління Товариства. Том II. 6 серпня — 29 грудня 1970 року. 220 арк.
6. Спр. 121. Стенограма від 26 лютого 1970 року Республіканського семінару по пропаганді пам'ятників історії та культури УРСР. 150 арк.

Он. 1, т. 2.

7. Спр. 159. Стенограма II з'їзду Українського товариства охорони пам'ятників історії та культури, який відбувся 12–13 жовтня 1971 року у Києві. 127 арк.

8. Спр. 161. Документи II з'їзду Українського товариства охорони пам'яників історії та культури. 12–13 жовтня 1971 року. 95 арк.
9. Спр. 170. Документи II Пленуму правління Товариства (порядок денний, списки, постанова, доповідь). Том I. Київ. 14 листопада 1972 року. 175 арк.
10. Спр. 173. Протокол № 2 (з додатками) засідання Президії правління Товариства, м. Київ. 22 березня 1972 року. 115 арк.
11. Спр. 207. Протокол № 26 (з додатками) засідання Президії правління Товариства, м. Київ. 31 березня 1975 року. 210 арк.
12. Спр. 286. Листи та інформації правління Товариства в ЦК Компартії України та Раду Міністрів УРСР про актуальні питання дослідження, охорони, пропаганди пам'яток історії та культури. Київ. 3 січня — 20 грудня 1979 року. 74 арк.
13. Спр. 444. Матеріали засідання президії Республіканського правління Товариства за 1988 рік, ч. 1. 329 арк.
14. Спр. 444. Бюро президії правління, ч. 3. 259 арк.
15. Спр. 447. Документи VI Пленуму УТОПІК. 22 грудня 1989 р. 64 арк.
16. Спр. 448. Постанови Президії правління УТОПІК. 1989 р. 268 арк.
17. Спр. 449. Постанови Президії правління УТОПІК. 1991 р. 257 арк.
18. Спр. 452. Інформація про роботу Республіканського правління по виконанню рішень V з'їзду УТОПІК. 1989 р. 37 арк.
19. Спр. 454. Матеріали з'їзду Українського товариства охорони пам'яток історії та культури. 26–27 червня 1990 р. Чернігів. 276 арк.

Центральний державний історичний архів України, м. Київ (ЦДІАК України)

Ф. р.-2245. Центральний державний історичний архів у місті Києві

- Оп. 1. 1944–2008 рр. Справи державного постійного зберігання за 1944–1970 рр.*
20. Спр. 1. Положення про Центральний державний історичний архів у м. Києві. Почато 30 вересня 1944 року. 3 арк.
 21. Спр. 7. Звіт про роботу архіву за 1944 р. 28 арк.
 22. Спр. 8. Акт обстеження роботи архіву комісією головного архівного управління НКВС УРСР. 9 травня 1944 р. 13 арк.
 23. Спр. 13. П'ятирічний план комплектування архіву на 1945–1949 рр. П'ятирічний план науково-дослідної роботи держархівів УРСР 1946–1950 рр. 1945 р. 78 арк.

24. Спр. 15. Звіт про роботу архіву за 1945 р. 30 арк.
25. Спр. 16. Кошторис і штатний розпис архіву на 1945 р. 18 арк.
26. Спр. 20. Звіт про роботу архіву за 1946 р. 46 арк.
27. Спр. 21. Довідка про стан архіву на 13 серпня 1946 року. 22 арк.
28. Спр. 28. Звіт про роботу архіву за 1947 рік 51 арк.
29. Спр. 29. Паспорт архіву за 1947 рік. 9 арк.
30. Спр. 36. Звіт про роботу архіву за 1948 рік. Розпочато 30 березня 1948 року. Закінчено 10 лютого 1949 року. 65 арк.
31. Спр. 37. Довідка про стан архіву на 1 листопада 1948 р. 5 арк.
32. Спр. 38. Акт обстеження роботи архіву комісією АУ МВС УРСР. 15 грудня 1948 р. 14 арк.
33. Спр. 41. Листування з АУ МВС, Інститутом історії АН УРСР, Бібліотекою АН УРСР, облархівами з питань підготовки документальних збірників. 6 березня — 7 грудня 1948 р. 18 арк.
34. Спр. 50. Звіт про роботу архіву за 1949 рік. 80 арк.
35. Спр. 52. Акт обстеження роботи архіву комісією АУ МВС УРСР. 15.12.1949 р. 14 арк.
36. Спр. 53. Протоколи виробничих нарад архіву. Розпочато 6 грудня 1949 року. Закінчено 17 грудня 1949 року. 10 арк.
37. Спр. 54. Акт передачі аспірантури Київському державному університету ім. Т. Г. Шевченка. Розпочато 26 січня 1944 року. Закінчено 1949 р. 3 арк.
38. Спр. 67. Звіт про роботу архіву за 1950 рік. Розпочато 19 січня 1951 року. Закінчено — ... 46 арк.
39. Спр. 68. Доповідні записки і рапорти директора та співробітників архіву начальнику АУ МВС УРСР з питань роботи архіву. Розпочато 23 лютого 1950 року. Закінчено 3 листопада 1950 року. 22 арк.
40. Спр. 69. Акт обстеження роботи відділів комісією архіву за 1 квартал 1950 року. 31 березня — 8 квітня 1950 р. 9 арк.
41. Спр. 70. Протоколи виробничих нарад архіву. 15 квітня — 4 травня 1950 р. 20 арк.
42. Спр. 73. Паспорт архіву за 1949–1950 рр. 12 арк.
43. Спр. 74. Відбіркові списки та витяги з протоколів засідань експертно-перевірочної комісії АУ МВС УРСР. 8 березня — 20 вересня 1950 р. 44 арк.
- Оп. 3. *Справи з особового складу 1944–2009 рр.*
44. Спр. 72. Службові характеристики на співробітників ЦДІА УРСР. Розпочато 1950 року. 73 арк.
45. Спр. 73. Особова справа Апанович Олени Михайлівни. Звільнена 1950 року. 62 арк.

Галузевий державний архів Служби безпеки України (ГДА СБУ)

Ф. 65. Справи оперативного обліку КДБ УРСР

46. Спр. С–838. Т. 1. Обліково-спостережна справа. Гуслистий Костянтин Григорович. Поч. 22.11.1947 р. 229 арк.
47. Спр. С–838. Т. 2. Компрометуючі матеріали стосовно Гуслистого Костянтина Григоровича. Поч. 9.04.1936 — зак. 10.08.1977 р. 195 арк.

Архів Інституту рукопису Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського (ІР НБУВ)

Ф. 374. Олена Михайлівна Апанович

48. Ф. 374. Паспорт фонду О.М. Апанович. Акт № 17 від 26.12.2000 р.
Оп. 1.
49. Спр. 1–12. Членські квитки та посвідчення О.М. Апанович. м. [Київ], м. [Одеса]. Автограф на бланках, завірених печатками установ та організацій. 12 од. зб. 1939–1986 рр. 12 арк.
50. Спр. 13. Диплом про закінчення Харківського державного педагогічного інституту, виданий О.М. Апанович, м. Харків. Завірени копії. Укр., рос. мовами. 20 вересня 1941 р. 2 арк.
51. Спр. 14. Перепустка для переїзду до м. Уфи, видана Г.М. Апанович та О.М. Апанович Управлінням міліції НКВС Казахської РСР. Автограф на бланку, завірених печаткою. Рос. мовою. 8 червня 1942 р. 1 арк.
52. Спр. 16. Посвідчення про відрядження в ЦК ЛКСМУ (м. Київ), видане О.М. Апанович Башкирським обласним комітетом ВЛКСМ. м. [Уфа]. Автограф на бланку, завірених печаткою. Рос. мовою. 10 квітня 1944 р. 1 арк.
53. Спр. 17. Довідка, видана О.М. Апанович Одеським інститутом ім. Мечникова (в евакуації) про те, що вона була донором, м. Уфа. Автограф на бланку, завірених печаткою. Рос. мовою. 11 квітня 1944 р. 1 арк.
54. Спр. 19–20. Посвідчення, видане О.М. Апанович Центральним державним історичним архівом УРСР про те, що вона з 1945 р. по 1948 р.

- навчалася в аспірантурі ЦДІА УРСР та склала кандидатські іспити за спеціальністю «історик-архівіст». 2 варіанти, м. [Київ]. Машинопис на бланку, завірений печаткою. Рос. мовою. 2 од. зб. 9 вересня 1949 р., 13 лютого 1950 р. 2 арк.
55. Спр. 31–32. Витяг з протоколу Вченої ради Інституту історії України АН УРСР про присудження О.М. Апанович наукового ступеня кандидата наук та диплома кандидата історичних наук, м. Київ, м. Москва. Машинопис, завірений печаткою. 2 од. зб. 19 січня, 16 вересня 1950 р. 2 арк.
56. Спр. 33–35. Апанович Олена Михайлівна. Автобіографія. 3 варіанти, м. [Київ]. Автограф, машинопис. 3 од. зб. 1950–[1991] рр. 17 арк.
57. Спр. 41. Витяг з протоколу засідання Президії АН УРСР про затвердження О.М. Апанович на посаді молодшого наукового співробітника Інституту історії України АН УРСР, м. Київ. Машинопис на бланку. 2 квітня 1951 р. 1 арк.
58. Спр. 42. Посвідчення молодшого наукового співробітника Нікопольської експедиції Інституту археології АН УРСР на території будівництва Каховської гідроелектростанції, видане О.М. Апанович ІА АН УРСР. Київ. Машинопис на бланку, завірений печаткою. 12 липня 1951 р. 1 арк.
59. Спр. 43. [Апанович Олена Михайлівна]. Щоденникові записи, м. Нікополь. Автограф. Рос. мовою. 1951 р. 35 арк.
60. Спр. 48. Постанова Президії Академії наук УРСР про присвоєння О.М. Апанович вченого звання старшого наукового співробітника. Київ. Машинопис на бланку, завірений печаткою. 28 вересня 1956 р. 1 арк.
61. Спр. 50. [Апанович Олена Михайлівна] — [...], начальнику Архівного управління МВС УРСР. Пояснювальна записка про стосунки з родичами, зокрема, з батьком Апановичем Михайлом Йосиповичем, м. [Київ]. Автограф. Рос. мовою. Додаток: дані про батька та свідомство про розлучення батьків. Арк. 2–3. [50-ті роки ХХ ст.]. 3 арк.
62. Спр. 53. [Апанович Олена Михайлівна]. Щоденникові записи. [Київ]. Автограф. 1995–1996 рр. 32 арк.
63. Спр. 56. [Апанович Олена Михайлівна]. [Спогади про наукову діяльність], м. [Київ]. Автограф. Чернетка. [90-ті роки ХХ ст.]. 5 арк.
64. Спр. 60–61. Всеукраїнське жіноче товариство імені Олени Теліги, голова Ольга Кобець — Апанович Олені Михайлівні. Вітальні адреси з нагоди 50-річчя наукової діяльності та 80-річчя від дня народження. Київ. Авторизований машинопис. 2 од. зб. 9 вересня 1994 р., 9 вересня 1999 р. 2 арк.

65. Спр. 92. Апанович О[лена] М[ихайлівна]. «Запорожское войско, его устройство и боевые действия в составе русской армии во время русско-турецкой войны 1768–1774 гг.». Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук. Київ. Машинопис. Рос. мовою. 1949 р. 369 арк.
66. Спр. 93. Апанович О[лена Михайлівна]. «Иван Сирко — выдающийся деятель Украины второй половины XVII в.». [Монографія]. Київ. Машинопис з правками. Рос. мовою. Квітень 1957 р. 215 арк.
67. Спр. 94. Апанович [Олена Михайлівна]. «Борьба украинского народа против турецко-татарской агрессии в конце XVII — первой половине XVIII вв.». [Монографія], м. [Київ]. Автограф, машинопис з правками. Укр., рос. мовами. Публ.: Апанович О.М. Запорозька Січ у боротьбі проти турецько-татарської агресії: 50–70 роки XVII ст. Київ: Вид-во АН УРСР, 1961. 299 с. [1961] р. 194 арк.
68. Спр. 95. [Апанович Олена Михайлівна]. «Общественно-политические движения на Украине в XVIII ст.». Монографія, м. [Київ]. Автограф, машинопис з правками. Рос. мовою. Додаток: підготовчі матеріали до монографії, арк. 397–418. 1963–1965 рр. 418 арк.
69. Спр. 96. Апанович О[лена] М[ихайлівна]. Спільна боротьба запорозького і донського козацтва проти турецько-татарської агресії в XVI–XVII ст. Монографія, м. Київ. Машинопис з правками олівцем. Укр., рос. мовами. 1968 р. 221 арк.
70. Спр. 322–324. Апанович Олена [Михайлівна]. Володимир Іванович Вернадський у Франції. Доповідь та тези доповіді. Париж (Франція). Автограф, машинопис з правками. Укр., фр. мовами. 3 од. зб. 1992 р. 16 арк.
71. Спр. 334–336. [Апанович Олена Михайлівна]. Виступ на відкритті лекторію з історії запорозького козацтва при Будинку вчених (м. Київ) та тематика лекторію, м. Київ. Автограф. 3 од. зб. Додаток: запитання слухачів. 21 арк. 4 лютого 1968 р. 45 арк.
72. Спр. 337. [Апанович Олена Михайлівна]. Актуальні проблеми радянської історіографії доби феодалізму і принципи каталогізації архівних фондів. [Лекція, прочитана в Київському державному художньому інституті]. [Київ]. Машинопис з правками. Примітка: кінець відсутній. [1969] р. 19 арк.
73. Спр. 338. [Апанович Олена Михайлівна]. Зборівська битва. [План лекції, прочитаної в Київському державному художньому інституті]. [Київ]. Автограф. [1969] р. 4 арк.
74. Спр. 339. [Апанович Олена Михайлівна]. Про Кривоноса. [План лекції, прочитаної в Київському державному художньому інституті]. [Київ]. Автограф. [1969] р. 6 арк.

75. Спр. 341. [Апанович Олена Михайлівна]. Фрідріх Енгельс про війну, армію і військове мистецтво. [Лекція]. [Київ]. Автограф, машинопис. 11 арк.
76. Спр. 342. [Апанович Олена Михайлівна]. [Про Богдана Хмельницького]. [Виступ на засіданні історичної секції Шкільного наукового радіотovarиства]. [Київ]. Машинопис з правками. [1979] р. 13 арк.
77. Спр. 343. Апанович Олена Михайлівна. [Про українські літописи XVII ст.]. Виступ на засіданні історичної секції Шкільного наукового радіотovarиства. [Київ]. Машинопис з правками. 28 квітня 1980 р. 11 арк.
78. Спр. 344. Апанович Олена Михайлівна. [Про українські літописи XVIII ст.]. Виступ на засіданні історичної секції Шкільного наукового радіотovarиства. [Київ]. Автограф. [1980] р. 35 арк.
79. Спр. 345. Апанович [Олена Михайлівна]. Київ — торговий, ремісничий центр українських земель в XVI — першій половині XVII століття. [Виступ на засіданні історичної секції Шкільного наукового радіотovarиства]. [Київ]. Машинопис з правками. [1982] р. 12 арк.
80. Спр. 346. Апанович О[лена Михайлівна]. [Про двох видатних киян XVIII сторіччя — братів Василя та Івана Григоровичів-Барських]. [Виступ на засіданні історичної секції Шкільного наукового радіотovarиства]. [Київ]. Машинопис з правками. [1982] р. 14 арк.
81. Спр. 347–349. Апанович Олена Михайлівна. [Про «Слово о полку Ігоревім»]. Виступ на засіданні історичної секції Шкільного наукового радіотovarиства. [Київ]. 3 варіанти. Машинопис з правками. 3 од. зб. [1985] р. 38 арк.
82. Спр. 350. Кіндрась К[атерина]. Не забудьмо тої слави. Інтерв'ю з О.М. Апанович. [Київ]. Газ. вирізка. Червень 1989 р. 1 арк.
83. Спр. 352. Апанович Олена Михайлівна. [Про селянську війну в Росії під керівництвом Степана Разіна]. Виступ на засіданні історичної секції Шкільного наукового радіотovarиства. [Київ]. Машинопис. [80-ті роки XX ст.]. 21 арк.
84. Спр. 353. «Запорожское казачество — мировой феномен». Інтерв'ю Н. Кузьменко з О.М. Апанович. Запоріжжя. Газ. вирізка. Рос. мовою. 30 січня 1990 р. 1 арк.
85. Спр. 361. [Апанович Олена Михайлівна]. Заклучне слово на урочистому засіданні Інституту історії України НАН України з нагоди її 75-річчя. Київ. Автограф. [1994] р. 5 арк.
86. Спр. 363. [Апанович Олена Михайлівна]. Слово лауреата. Виступ під час вручення нагороди Фундації Омеляна і Тетяни Антоновичів (США). Машинопис із правками. [1995] р. 9 арк.

87. Спр. 400. [Апанович Олена Михайлівна]. Виписки з праць М. Грушевського, В. Соловйова, О. Левицького та інших авторів з історії козацтва. Автограф. Рос. мовою. 111 арк.
88. Спр. 423. [Апанович Олена Михайлівна]. Меморіальні місця козацтва на о. Хортиця. Б. д. Машинопис. Рос. мовою. 5 арк.
89. Спр. 428. Підготовчі матеріали до тритомного видання «Пам'ятки і пам'ятні місця героїчного минулого українського народу»: проект, методичні вказівки. Б. д., м. [Київ]. Машинопис. 72 арк.
90. Спр. 553–554. [Апанович Олена Михайлівна]. Рецензія на монографію Ф.П. Шевченка «Політичні та економічні зв'язки України з Росією в середині XVII ст.», м. [Київ]. 2 варіанти. Автограф. Рос. мовою. 2 од. зб. [50-ті роки XX ст.]. 30 арк.
91. Спр. 705. Рекомендація М. Вінграновського О.М. Апанович для вступу в Спілку письменників України, м. Київ. Машинопис. Рос. мовою. 16 лютого 1991 р. 1 арк.
92. Спр. 707. Рекомендація І. Білика О.М. Апанович для вступу в Спілку письменників України. Машинопис. Рос. мовою. [1991] р. 1 арк.
93. Спр. 715. Матеріали про створення та діяльність громадської організації «Українське козацтво». [Київ]. Автограф, машинопис, друк. 1995–1998 рр. 77 арк.
94. Спр. 719–749. Апанович Олена Михайлівна. Плани та звіти про роботу наукового співробітника відділу історії феодалізму Інституту історії АН УРСР. Київ. Автограф, машинопис. Рос. мовою. 31 од. зб. 1952–1971 рр. 50 арк.
95. Спр. 753. Протокол засідання відділу історії феодалізму Інституту історії АН УРСР щодо наукової доповіді О.М. Апанович «До оцінки діяльності Івана Сірка». [Київ]. Машинопис. Додаток: листи від різних видавництв до Інституту історії АН УРСР щодо видання монографії О.М. Апанович «Иван Сирко — выдающийся деятель Украины второй половины XVII в.», арк. 7–8. 26 червня 1957 р. 8 арк.
96. Спр. 754–759. Інститут історії АН УРСР. Листи до різних архівів і бібліотек з проханням дозволити О.М. Апанович працювати з їхніми документами. 3 м. Києва до м. Москви, м. Львова. Авторизований машинопис на бланках. Укр., рос. мовами. 6 од. зб. 18 червня 1962 р. — 8 серпня 1968 р. 6 арк.
97. Спр. 760. Головна редакційна колегія «Історії міст і сіл Української РСР», відповідальний секретар Слабеев І. — обласній редакційній колегії «Історії міст і сіл Української РСР» Львівської обл., голові Ковалю Ф.Т. 3 м. Києва до м. [Львова]. Авторизований машинопис на бланку. 19 грудня 1963 р. 1 арк.

98. Спр. 761. Тематика міського лекторію з історії запорозького козацтва, м. [Київ]. Машинопис з правками та дописками. 1966 р. 2 арк.
99. Спр. 769. План роботи старшого наукового співробітника відділу історії феодалізму Інституту історії АН УРСР О.М. Апанович на 1969 р. за темою: «Зародження і розвиток української державності в XV — першій половині XVII ст.». [Київ]. Автограф, машинопис. Укр., рос. мовами. [1968] р. 1 арк.
100. Спр. 773. Київська геофізична розвідувальна експедиція, керівник Герцик З.С. — Інституту історії АН УРСР, директору Скабі А.Д. Лист з проханням дозволити О.М. Апанович прочитати в експедиції лекцію на тему «Козаки і Київ». Київ. Авторизований машинопис на бланку. Рос. мовою. Примітка: приписка А.Д. Скаби до О.М. Апанович. 12 лютого 1971 р. 1 арк.
101. Спр. 776. Апанович Олена Михайлівна. Експедиція «Запорозька Січ: зруйноване й уціліле». Науковий звіт. Київ. Комп. набір з правками. 1989 р. 20 арк.
102. Спр. 778. Інститут історії АН УРСР, зав. відділом історії феодалізму Дядиченко В.А. — Запорізькому філіалу Українського державного проектного інституту «Укрмістбудпроект», головному інженеру Губанову. Лист з відгуком на план пам'ятних місць на о. Хортиця. 3 м. [Києва] до м. [Запоріжжя]. Автограф рукою О.М. Апанович. 4 арк.
103. Спр. 779–785. Облікові картки наукової роботи старшого наукового співробітника відділу рукописів Центральної наукової бібліотеки АН УРСР Олени Михайлівни Апанович. Київ. Автограф на бланках. Укр., рос. мовами. 7 од. зб. 1974–1979 рр. 16 арк.
104. Спр. 786. Витяг з протоколу засідання відділу рукописів Центральної наукової бібліотеки АН УРСР щодо обговорення проспекту монографії О.М. Апанович «Рукописная книга XVI–XVIII ст. в фондах ЦНБ АН УССР (историко-литературные сборники)». [Київ]. Авторизований машинопис. 20 січня 1977 р. 1 арк.
105. Спр. 787–789. Центральна наукова бібліотека АН УРСР, директор Гутянський С[тепан] К[орнійович]. Листи до різних архівів, музеїв та бібліотек з проханням дозволити О.М. Апанович працювати з їхніми рукописними книгами. 3 м. [Києва] до м. [Москви]. Машинопис. Рос. мовою. 3 од. зб. 5 серпня 1977 р. 3 арк.
106. Спр. 790. Апанович Олена Михайлівна. Звіт про роботу старшого наукового співробітника відділу рукописів Центральної наукової бібліотеки АН УРСР за 1974–1978 рр. [Київ]. Авторизований машинопис. [1978] р. 5 арк.

107. Спр. 791. Апанович Олена Михайлівна. Звіт про відрядження в Ленінград на наукову конференцію «Книга в России до середины XIX века» і вивчення рукописних фондів Бібліотеки Академії наук СРСР та Державної публічної бібліотеки ім. М.Є. Салтикова-Щедріна. Київ. Машинопис. Рос. мовою. [70-ті роки XX ст.]. 12 арк.
108. Спр. 792. Центральна наукова бібліотека АН УРСР, директор Ковалевський Б.П. — Центральному державному історичному архіву УРСР, директору Гісцовій Л.З. Лист з проханням дозволити О.М. Апанович працювати з рукописними фондами архіву. Київ. Машинопис на бланку. Рос. мовою. [70-ті роки XX ст.]. 1 арк.
109. Спр. 793–794. Апанович Олена Михайлівна — Ситнику К[остянтину] М[еркурійовичу], віце-президенту АН УРСР. Заяви з проханням дозволити їй працювати на посаді старшого наукового співробітника відділу рукописів ЦНБ АН УРСР. Київ. Автограф, машинопис. Рос. мовою. 2 од. зб. 18 грудня 1980 р., 14 листопада 1983 р. 3 арк.
110. Спр. 795. Апанович Олена Михайлівна — Капту О[лександр] С[еменовичу], секретарю Центрального комітету КП УРСР. Заява з проханням дозволити їй працювати на посаді старшого наукового співробітника відділу рукописів ЦНБ АН УРСР. [Київ]. Авторизований машинопис. Рос. мовою. [1980] р. 3 арк.
111. Спр. 796. Ситник К[остянтин] М[еркурійович], віце-президент АН УРСР — Центральній науковій бібліотеці АН УРСР, директору Ковалевському Борису Павловичу. Лист з проханням включити в план роботи О.М. Апанович підготовку до видання щоденника В.І. Вернадського. [Київ]. Машинопис. Рос. мовою. [1981] р. 1 арк.
112. Спр. 797. План наукової роботи старшого наукового співробітника відділу рукописів ЦНБ АН УРСР О.М. Апанович на 1983 р. [Київ]. Автограф, машинопис. Рос. мовою. [1982] р. 11 арк.
113. Спр. 798. Виписка з протоколу засідання Вченої ради Інституту ботаніки ім. М.Г. Холодного АН УРСР про затвердження до друку монографії К.М. Ситника, С.М. Стойка, О.М. Апанович «Владимир Иванович Вернадский и Украина. Исследования и материалы». [Київ]. Машинопис на бланку, завірений печаткою установи. 5 липня 1983 р. 5 арк. Додаток: акт експертної комісії даного Інституту та анотація монографії для видавництва «Наукова думка», арк. 2–5.
114. Спр. 799. Центральна наукова бібліотека АН УРСР, директор Сенченко [Микола Іванович] — Ленінградському відділенню архіву Академії наук СРСР, директору. Лист з проханням дозволити О.М. Апанович працювати з документами архіву для написання книги «Учений, організатор науки, людина. Розповіді про В.І. Вернадського». 3 м. Києва

- до м. Ленінграда. Авторизований машинопис на бланку. Рос. мовою. 12 червня 1986 р. 1 арк.
115. Спр. 800. Центральна наукова бібліотека АН УРСР — Ситнику Костянтину Меркурійовичу, віце-президенту Академії наук УРСР. Лист з проханням включити в Постанову Президії АН УРСР про заходи у зв'язку з 125-річчям від дня народження В.І. Вернадського пункт про присвоєння його імені ЦНБ АН УРСР. [Київ]. Автограф рукою О.М. Апанович. Чернетка. Рос. мовою. [1988 р.]. 1 арк.
116. Спр. 801. Апанович Олена Михайлівна. Список архівів, опрацьованих і описаних під час роботи у відділі рукописів Центральної наукової бібліотеки АН УРСР. [Київ]. Авторизований машинопис. Рос. мовою. [80-ті роки ХХ ст.]. 2 арк.
117. Спр. 803. Документи про аварійний стан могили запорозького кошового отамана Івана Сірка та про обговорення питання щодо перепоховання його праху з с. Капулівки Нікопольського району на острів Хортиця. [Київ]. Автограф, машинопис. 1964–1967 рр. 14 арк.
118. Спр. 804. Матеріали щодо увічнення пам'ятних місць, пов'язаних з історією запорозького козацтва. [Київ]. Автограф, машинопис. Укр., рос. мовами. 1965–1970 рр. 58 арк.
119. Спр. 805. Рішення Виконавчого комітету Київської міської ради депутатів трудящих про створення Київської міської організації Українського товариства охорони пам'яток історії та культури. Київ. Машинопис. Додаток: статут та постанови Українського товариства охорони пам'яток історії та культури, арк. 6–43. 30 вересня 1966 р. 43 арк.
120. Спр. 809. Матеріали щодо Всеукраїнського конкурсу проектів історико-меморіального комплексу та музею-панорами Державного історико-культурного заповідника запорозького козацтва на острові Хортиця (програма і умови конкурсу, висновки членів журі, матеріали щодо обговорення проектів, висновки комісії). Київ, Запоріжжя. Автограф, машинопис. 1967–1969 рр. 54 арк.
121. Спр. 810–817. Плани роботи та проекти положень секцій Українського товариства охорони пам'яток історії та культури. Київ. Друк. 8 од. зб. 1967–1972 рр. 36 арк.
122. Спр. 821. Матеріали Комісії по перевірці стану історичної та архітектурної пам'ятки — Флорівського монастиря. Київ. Автограф, машинопис. 1969 р. 11 арк.
123. Спр. 822–823. Українське товариство охорони пам'яток історії та культури. Матеріали щодо організації народних університетів охорони і популяризації пам'ятників історії та культури та учбовий план уні-

- верситету «Пам'ятники України». Київ. Друк. 2 од. зб. 1969–1970 рр. 50 арк.
124. Спр. 824–825. [Апанович Олена Михайлівна]. Рецензія та зауваження на тематико-експозиційний план музею історії запорозького козацтва. [Київ]. Автограф, машинопис. 2 од. зб. [60-ті роки ХХ ст.]. 12 арк.
125. Спр. 826. [Апанович Олена Михайлівна]. [Тематичний план заповідника історії запорозького козацтва на о. Хортиця]. [...]. Автограф. [60-ті роки ХХ ст.]. 3 арк.
126. Спр. 828. Українське товариство охорони пам'яток історії та культури. Матеріали про створення історико-меморіального комплексу увічнення пам'ятних місць, пов'язаних з історією запорозького козацтва на о. Хортиця. [Київ, Запоріжжя]. Автограф, машинопис. Додаток: газетні вирізки про заповідник «Острів Хортиця», арк. 43–49. [60-ті роки ХХ ст.]. 49 арк.
127. Спр. 829. Лист голови правління Нікопольської районної організації Товариства охорони пам'яток історії та культури В.Г. Грибовського до Академії наук УРСР з проханням вирішити питання про будівництво меморіалу кошовому отаману Війська запорозького Івану Сірку. 3 м. Нікополя до Києва. 2 арк. Авторизований машинопис. 16 листопада 1971 р. 7 арк. Додаток: довідка В.І. Резніка про могилу І. Сірка, арк. 3–7.
128. Спр. 830. Перелік пам'ятних знаків і пам'ятників на честь запорозького козацтва, що будуть споруджуватися в УРСР у 1971–1980 рр. [Київ]. Друк. 1971 р. 13 арк.
129. Спр. 831. Рішення виконавчого комітету Київської міської ради депутатів трудящих «Про створення в м. Києві археологічних і архітектурних заповідників, зон регулювання забудови та зон охоронного ландшафту». [Київ]. Машинопис. [1971] р. 7 арк.
130. Спр. 839. Апанович О[лена Михайлівна]. Наукова концепція експозиції музею історії запорозького козацтва та матеріали до неї, о. Хортиця. Машинопис. Додаток: лист Тамари Шевченко та Віталія Шевченка до О.М. Апанович з приводу концепції експозиції, 23 серпня 1993 р. 15 арк.
131. Спр. 840. Матеріали щодо Національного заповідника «Хортиця». Київ, Запоріжжя. Автограф, машинопис, друк. 1993 р. 32 арк.
132. Спр. 842. Апанович Ол[ена Михайлівна]. Пропозиції щодо експозиції музею історії Подолу м. Києва XIV–XVIII ст. [Київ]. Машинопис. 5 арк.
133. Спр. 843. Матеріали про пам'ятник архітектури «Поштова станція міста Києва». [Київ]. Машинопис з правками та дописками О.М. Апанович. 3 арк.

134. Спр. 869. Видавництво художньої літератури «Дніпро» до О.М. Апанович. Лист-запрошення на нараду з питань перекладу літописів. Київ. Авторизований машинопис на бланку. 17 жовтня 1969 р. 1 арк.
135. Спр. 890. Київський державний художній інститут, декан архітектурного факультету Н. Тищенко до О.М. Апанович. Лист із проханням прочитати лекції для студентів. Київ. Машинопис на бланку. Рос. мовою. 10 березня 1969 р. 1 арк.
136. Спр. 892–893. Нікопольський краєзнавчий музей, директор [] Яснецов до О.М. Апанович. Листи з проханням вислати книгу «Исторические места событий Освободительной войны украинского народа 1648–1654 гг.». 3 м. Нікополя Дніпропетровської обл. до м. Києва. Авторизований машинопис на бланку. 2 од. зб. 27 травня 1962 р., 8 лютого 1966 р. 2 арк.
137. Спр. 894. Організація українок Канади ім. О. Басараб, голова І. Ващук до О.М. Апанович. Лист з повідомленням про виділення їй матеріальної допомоги. 3 м. Торонто (Канада) до м. Києва. Авторизований машинопис на бланку. 12 січня 1999 р. 1 арк. + конв.
138. Спр. 898. Редакція журналу «Вопросы истории», зав. відділу історії СРСР до ХХ ст. В. Пашуто до О.М. Апанович. Лист з проханням надіслати статтю «Военная организация запорожского казачества». 3 м. Москви до м. Києва. Авторизований машинопис на бланку. Рос. мовою. 7 лютого 1951 р. 1 арк.
139. Спр. 914. Управління військового видавництва, головний редактор до О.М. Апанович. Лист з повідомленням про неможливість видання її дисертації «Запорожское войско, его устройство и боевые действия в составе русской армии во время русско-турецкой войны 1768–1774 гг.». 3 м. [Москви] до м. [Києва]. Авторизований машинопис на бланку. Рос. мовою. 14 грудня 1954 р. 1 арк.
140. Спр. 924–934. Апанович Олена Михайлівна — Апанович Людмила Михайлівні. Листи. 3 м. Уфи, м. Москви, м. Києва до м. [...]. Автограф. Чорнило. Олівець. Рос. мовою. 11 од. зб. 8 березня 1944 р. — 28 листопада 1959 р. 30 арк.
141. Спр. 935–944. Апанович Олена Михайлівна — Апанович Людмила Михайлівні. Листи про наукові плани, житлові умови та кореспонденція приватного характеру. 3 м. Києва до м. [Маріуполя]. Автограф. Чорнило, олівець. Рос. мовою. 10 од. зб. 18 лютого — вересень 1960 р. 39 арк.
142. Спр. 1005–1007. Апанович Олена Михайлівна — Вуйцику [Збігнєву]. Листи з пропозицією надати статтю до збірника «Запорізька бу-

- вальщина» з повідомленням про вихід книги «Історичні погляди Т.Г. Шевченка». 3 м. [Києва] до м. [Варшави]. Автограф. Чернетки. Рос. мовою. 3 од. зб. 21 вересня 1967 р. — б. д. 8 арк.
143. Спр. 1068. Апанович Олена Михайлівна — Руденку Василю Петровичу. Кореспонденція приватного характеру. Лист. 3 м. Одеси до м. [...]. Автограф. Чернетка. Рос. мовою. 1 вересня 1946 р. 1 арк.
144. Спр. 1693–1702. Киценко Микола Петрович — Апанович Олені Михайлівні. Листи, листівки. 3 м. Запоріжжя, м. Москви до м. Києва. Автограф. 10 од. зб. 26 березня 1967 р. — 2 листопада 1971 р. 11 арк.
145. Спр. 1884–1887. Марченко Геннадій [...] — Апанович Олені Михайлівні. Лист, листівки. 3 м. [...] до м. Києва. Автограф. 4 од. зб. 14 квітня 1968 р. — квітень 1970 р. 5 арк.
146. Спр. 1891–1895. Мережинський Сергій Юрійович — Апанович Олені Михайлівні. Листи, листівки. 3 м. [...] до м. [Києва]. Автограф. Рос. мовою. 5 од. зб. 13 серпня 1971 р. — 29 грудня 1991 р. 7 арк. Додаток: 2 листівки [Мережинського] Михайла, онука О.М. Апанович.
147. Спр. 2420–2425. Сокульський Арнольд [...] — Апанович Олені Михайлівні. Листи, листівки. 3 м. Запоріжжя до м. Києва. Автограф. 6 од. зб. [1990] р. — 19 грудня 1995 р. 6 арк.
148. Спр. 2654–2659. Чабаненко В [...] — Апанович Олені Михайлівні. Листи, листівки. 3 м. Запоріжжя до м. Києва. Автограф. 6 од. зб. 8 квітня 1991 р. — 11 грудня 1999 р. 10 арк.
149. Спр. 2676–2680. Шапошникова Олімпіада Гаврилівна — Апанович Олені Михайлівні. Листи. Автограф. Укр., рос. мовами. 5 од. зб. 21 липня 1952 р. — січень 1957 р. 12 арк.
150. Спр. 2790–2799. Пам'ятні знаки на козацьких могилах Д. Нечая, М. Залізняка, І. Сірка та ін., м. Нікополь, с. Острів Рівненської обл.; с. Капулівка Нікопольського р-ну Дніпропетровської обл. 10 од. зб. [1966] — 1989 рр. 10 фото.
151. Спр. 3094. В.Г. Фоменко «Де була Базавлуцька Січ?» [Стаття]. 1971 р. 10 арк. Авторизований машинопис із правками.

Архів Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського

Он. 2–Л.

152. Спр. 178. Особова справа кандидата історичних наук Апанович Олени Михайлівни. 74 арк.

Державний архів міста Києва (ДАК)

Ф. р–1563. Київська міська організація Українського товариства охорони пам'яток історії та культури УРСР

Оп. 1.

153. Спр. 1. Решение исполкома Киевского городского Совета депутатов трудящихся № 1449 от 30 сентября 1966 года об образовании Киевской городской организации общества охраны памятников истории и культуры. 5 арк.
154. Спр. 2. Документы I отчетно-выборной конференции Киевской городской организации общества охраны памятников истории и культуры, состоявшейся 17.11.1966 г. 109 арк.
155. Спр. 3. Документы I и II пленумов правления общества. 81 арк.
156. Спр. 8. Протоколы № 1–14 заседаний президиума правления общества и документы к ним. 123 арк.
157. Спр. 10. Протоколы заседаний секции исторических памятников. 11 арк.
158. Спр. 15. Акты обследования технического состояния культурно-исторического памятника Вала Печерской крепости. 3 арк.
159. Спр. 28. Документы II отчетно-выборной конференции общества, состоявшейся 28 февраля 1969 года. 95 арк.
160. Спр. 30. Протоколы заседаний президиума правления общества и документы к ним. 166 арк.
161. Спр. 51. Документы III отчетно-выборной конференции общества, состоявшейся 26 апреля 1971 года. Київ, 26.04.1971 рік. 32 арк.
162. Спр. 53. Протоколы № 1–19 заседаний президиума правления общества и документы к ним. 181 арк.
163. Спр. 75. Планы и отчеты о работе секций общества за 1972 год. 50 арк.
164. Спр. 88. Протоколы заседаний президиума правления общества и документы к ним. 157 арк.
165. Спр. 89. План работы правления общества на 1973 год. 56 арк.
166. Спр. 105. Протоколы № 1–10 заседаний президиума правления общества и документы к ним. 180 арк.
167. Спр. 123. Планы и отчеты о работе секций общества за 1975 год. 34 арк.
168. Спр. 151. План работы секции исторических памятников правления Киевской городской организации общества на 1976 год. 35 арк.

Науковий архів Інституту історії України Національної академії наук України

Ф. 1.

Оп. 1–Л.

169. Спр. 857. Особова справа О.М. Апанович. 82 арк.

Оп. 1. 1941–1963.

170. Спр. 217. Відомості про захист кандидатських і докторських дисертацій науковими співробітниками інституту за 1950–1955 рр. 36 арк.
171. Спр. 263. Звіт про роботу відділу [історії феодалізму] за 1950 р. 12 арк.
172. Спр. 264. Протоколи засідань відділу феодалізму за 1950 р. 82 арк.
173. Спр. 329. Звіт про роботу відділу [історії феодалізму] за 1951 р. 5 арк.
174. Спр. 382. Звіт відділу [історії феодалізму] та індивідуальні звіти співробітників за 1952 р. 14 арк.
175. Спр. 383. Протоколи № 1–11, 13 засідань відділу [історії феодалізму]. 16 січня — 25 грудня 1952 р. 38 арк.
176. Спр. 441. Звіти співробітників відділу [історії феодалізму за 1953 р.]. 20 арк.
177. Спр. 442. Протоколи засідань відділу [історії феодалізму]. 29 січня — 26 грудня 1953 р. 82 арк.
178. Спр. 519–520. Звіт відділу історії феодалізму за 1954 р. 19 арк.
179. Спр. 521. Протоколи засідань відділу [історії феодалізму]. 12 січня — 14 грудня 1954 р. 58 арк.
180. Спр. 543. Довідка про науково-дослідну діяльність Інституту за 1955 р. [канцелярія]. 11 арк.
181. Спр. 596–597. Звіт про роботу відділу історії феодалізму за 1955 р. 25 арк.
182. Спр. 598. Протоколи засідань відділу історії феодалізму. 13 січня — 21 грудня 1955 р. 176 арк.
183. Спр. 620. Перспективний план науково-дослідної роботи. Проблематики Інституту на 1956–1960 рр. 25 арк.
184. Спр. 666. Звіт про роботу відділу [історії феодалізму] за 1956 р. 9 арк.
185. Спр. 667. Протоколи засідань відділу історії феодалізму. 12 січня — 20 грудня 1956 р. 81 арк.
186. Спр. 690 а. Довідка про досягнення Інституту за роки його існування і основну роботу в 1957 році. Акт обстеження підготовки кадрів і план перевірки заходів у питанні критики буржуазних теорій. 30 арк.
187. Спр. 731. Звіт про роботу відділу [історії феодалізму] за 1957 р. 34 арк.

188. Спр. 733. Протоколи засідань відділу [історії феодалізму] № 1–11. 17 січня 1957 р. — 2 грудня 1957 р. 47 арк.
189. Спр. 828. Перспективний план науково-дослідної роботи відділу [історії феодалізму]. 26 арк.
190. Спр. 832-833. Звіт про роботу відділу [історії феодалізму] та індивідуальні звіти співробітників. 40 арк.
191. Спр. 834. Протоколи засідань відділу [історії феодалізму] за 1958 р., № 1–21. 3 січня 1958 р. — 24 грудня 1958 р. 157 арк.
192. Спр. 861. Перспективний план науково-дослідної роботи [канцелярія] з історичної науки в УРСР Інституту на 1959–1965 рр. 59 арк.
193. Спр. 917. Звіт про роботу відділу [історії феодалізму] та індивідуальні звіти співробітників за 1959 р. 49 арк.
194. Спр. 918. Протоколи засідань відділу [історії феодалізму] № 1–27. 10 січня 1959 р. — 28 грудня 1959 р. 238 арк.
195. Спр. 997. Звіт про роботу відділу [історії феодалізму] за 1960 р. 21 арк.
196. Спр. 998. Протоколи засідань відділу [історії феодалізму] за 1960 р. 350 арк.
197. Спр. 1066-1067. Звіт про роботу відділу [історії феодалізму] за 1961 р. 15 арк.
198. Спр. 1068. Протоколи засідань відділу [історії феодалізму] № 1–23. 12 січня 1961 р. — 18 грудня 1961 р. 254 арк.
199. Спр. 1131. Звіт про роботу відділу [історії феодалізму] за 1962 р. 37 арк.
200. Спр. 1132. Протоколи засідань відділу історії феодалізму, № 1–24, 4 січня 1962 р. — 13 грудня 1962 р. 145 арк.
201. Спр. 1153. Звіт про наукову діяльність Інституту за 1963 р. Грудень 1963 р. 141 арк.
202. Спр. 1154. Довідка про структуру Інституту, освітній ценз, кадрові питання, науково-дослідну роботу, рух контингенту та інше за 1963 р. 3 січня 1963 р. — 21 жовтня 1963 р. 53 арк.
203. Спр. 1186. Протоколи засідань відділу [історії феодалізму] за 1963 р. № 1–6. 7 січня 1963 р. — 20 березня 1963 р. 58 арк.
- Оп. 1. 1964–1979.*
204. Спр. 30. Протоколи засідань відділу досоціалістичних формацій (один протокол від 12.XII.1963 р.). 23.01.1964 р. — 29.12.1964 р. 117 арк.
205. Спр. 31. Річні звіти про наукову роботу відділу [історії досоціалістичних формацій] та співробітників за 1964 р. 86 арк.
206. Спр. 78. Протоколи засідань дирекції Інституту. 1.02.1965 р. — 22.11.1965 р. 35 арк.

207. Спр. 102. Протоколи № 1–13 засідань відділу [історії досоціалістичних формацій]. 22.01.1965 р. — 25.11.1965 р. 68 арк.
208. Спр. 103. Річні звіти про наукову роботу відділу [історії досоціалістичних формацій] та співробітників за 1965 р. 99 арк.
209. Спр. 158. Протоколи № 1–14 засідань відділу історії феодалізму. 7 січня 1966 р. — 8 грудня 1966 р. 69 арк.
210. Спр. 159. Річні звіти про науково-дослідну роботу відділу [історії феодалізму] і співробітників за 1966 р. 29 арк.
211. Спр. 202. АН УССР. Институт истории. Отчёт о научной деятельности за 1967 год. 88 арк.
212. Спр. 214. Протоколи № 1–12 засідань відділу [історії феодалізму]. 12 січня — 31 листопада 1967 р. 70 арк.
213. Спр. 215. Річні звіти про наукову роботу відділу [історії феодалізму] та співробітників за 1967 р. 47 арк.
214. Спр. 252. Матеріали (програма, листування, протокол та ін.) про державний історико-культурний заповідник на о. Хортиця за 1968 р. 24 арк.
215. Спр. 274. Протоколи № 1–21 засідань відділу [історії феодалізму]. 1 лютого — 29 листопада 1968 р. 79 арк.
216. Спр. 275. Річні звіти про наукову роботу відділу [історії феодалізму] та співробітників за 1968 р. 34 арк.
217. Спр. 342. Протоколи № 1–17 засідань відділу [історії феодалізму]. 23 січня — 27 листопада 1969 р. 72 арк.
218. Спр. 343. Річний звіт про наукову роботу відділу [історії феодалізму] та співробітників за 1969 р. 32 арк.
219. Спр. 413. Протоколи № 1–18 засідань відділу [історії феодалізму]. 19 лютого — 19 листопада 1970 р. 39 арк.
220. Спр. 414. Річний звіт відділу [історії феодалізму] та співробітників про наукову роботу за 1970 р. 34 арк.
221. Спр. 490. Доповідні записки в ЦК КП України, Держплан УРСР, Президію АН УРСР з питань наукової діяльності. 21 січня — 20 вересня 1971 р. 88 арк.
222. Спр. 507. Протоколи № 1–22 засідань відділу [історії феодалізму]. 5 січня — 30 листопада 1971 р. 80 арк.
223. Спр. 508. Річний звіт відділу [історії феодалізму] та співробітників за 1971 р. (облікові картки). 40 арк.
224. Спр. 582. Накази № 1–225 директора Інституту історії. [Учений секретар]. Оригінали. 4 січня — 29 грудня 1972 р. 330 арк.
225. Спр. 605. Протоколи № 1–5 засідань відділу [історії феодалізму]. 25 січня — 6 квітня 1972 р. 13 арк.

226. Спр. 606. Річні звіти відділу [історії феодалізму] та співробітників за 1972 р. 28 арк.
227. Спр. 607. Рецензії та відгуки відділу [історії феодалізму] на наукові роботи за 1972 р. 84 арк.
- Оп. 1. 1995–2000.*
228. Спр. 2081. Звіт Інституту історії України про наукову та науково-організаційну діяльність у 1995 р. 22 арк.
229. Спр. 2084. Протоколи № 1–14 засідань відділу історії України середніх віків від 26 січня до 14 грудня 1995 р. 62 арк.
230. Спр. 2085. Звіт відділу історії України середніх віків за 1995 р. 21 арк.
231. Спр. 2134. Протоколи № 1–13 засідань відділу історії України середніх віків. 4 січня 1996 р. — 13 грудня 1996 р. 55 арк.
232. Спр. 2135 Річний звіт про роботу відділу історії України середніх віків. 1 січня 1996 р. — 31 грудня 1996 р. 21 арк.
233. Спр. 2180. Протоколи засідань відділу історії України середніх віків. 28 січня 1997 р. — 18 грудня 1997 р. 76 арк.
234. Спр. 2181. Звіт відділу історії України середніх віків за 1997 р. 24 арк.
235. Спр. 2217. Звіт Інституту історії України про наукову та науково-організаційну діяльність у 1998 р. 116 арк.
236. Спр. 2218. Протоколи засідань відділу історії України середніх віків. 19 лютого 1998 р. — 23 грудня 1998 р. 101 арк.
237. Спр. 2260. Протоколи засідань № 1–12 відділу історії України середніх віків. 19 січня 1999 р. — 16 грудня 1999 р. 111 арк.
238. Спр. 2261. Річний звіт про роботу відділу історії України середніх віків. 1 січня 1999 р. — 31 грудня 1999 р. 16 арк.
239. Спр. 2296. Звіт Інституту історії України про наукову та науково-організаційну діяльність у 2000 р. 83 арк.

Архів С.І. Білоконя

240. Список співробітників відділу рукописів. Без нумерації.
241. Список завідуючих відділу рукописів. Без нумерації.
242. Бібліотечна картка. 11.08.1980 — 02.09.1981 р., «вчений секретар».
243. Протокол № 8 засідання відділу рукописів 9 липня 1981 р. 3 арк.
244. Протокол № 10 засідання відділу рукописів 2 вересня 1981 р. 2 арк.
245. Рада молодих вчених. 3 арк.

Архів автора

246. Апанович О.А. Історія моєї сім'ї. Конкурсна робота, 1999 р. м. Харків. 30 с. Додатки.
247. Інтерв'ю з А.М. Апановичем 17 лютого 2019 р.
248. Інтерв'ю з Л.М. Апанович. 2013 р.
249. Інтерв'ю з С.І. Білоконом 23 січня 2015 р.
250. Інтерв'ю з Л.З. Гісцовою 5 лютого 2017 р.
251. Інтерв'ю з С.Ю. Мережинським 24 травня 2018 р.
252. Інтерв'ю з Ю. Мициком 1 квітня 2015 р.
253. Інтерв'ю з Т.Б. Слюдіковою. 2013 р.
254. Інтерв'ю з В.О. Щербаком 13 листопада 2018 р.

ОПУБЛІКОВАНІ ДЖЕРЕЛА ТА МАТЕРІАЛИ

Нормативно-правові акти, правоустановчі документи

255. Положення про Державний історико-культурний заповідник запорозького козацтва на о. Хортиця від 15.05.1969 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.archivzp.gov.ua/images/stories/zapovidnyk/Image000021.jpg>
256. Положение о Всесоюзном коммунистическом институте журналистики им. «Правды» при ЦИК Союза ССР [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://istmat.info/node/40068>
257. Постанова Кабінету Міністрів України «Про Національний заповідник “Хортиця”» № 254 від 6.04.1993 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254-93-%D0%BF#Text>
258. Постанова Президії ЦК Компартії України «Про увічнення пам'ятних місць, пов'язаних з історією запорізького козацтва» від 31.08.1965 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.archivzp.gov.ua/images/stories/zapovidnyk/Image00001.jpg>
259. Постанова Ради Міністрів УРСР № 911 «Про увічнення пам'ятних місць, пов'язаних з історією запорозького козацтва» від 18 вересня

- 1965 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.archivzp.gov.ua/images/stories/zapovidnyk/Image00002.jpg>
260. Розпорядження Ради Міністрів України «Про проведення відкритого конкурсу на проект музею-панорами Державного історико-культурного заповідника запорізького козацтва» від 30 грудня 1967 р.
261. Розпорядження Ради Міністрів України «Про проведення закритого конкурсу на проект історико-меморіального комплексу на о. Хортиця» від 24.01.1969 р.
262. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про поховання члена Національної спілки письменників України, лауреата Державної премії імені Т. Шевченка О.М. Апанович на Байковому цвинтарі» № 96-р від 24.02.2000 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/96-2000-%D1%80>
263. Указ Президента України «Про присудження Державної премії України імені Тараса Шевченка» № 70 від 2 березня 1994 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.knpu.gov.ua/content/ukaz-prezidenta-ukrayini-vid-2-bereznya-1994r-%E2%84%96-70-pro-prisudzhennya-derzhavnoyi-premiyi-ukr>

Збірники документів та опубліковані матеріали конференцій

264. Архів Коша Нової Запорозької Січі: опис справ 1713–1776 рр. / Головне архівне управління при Кабінеті Міністрів України, Центральний державний історичний архів України, Академія наук України, Інститут української археографії ; редкол.: О.М. Апанович, Л.З. Гіськова, В.С. Оснач, І.Л. Бутич; упоряд.: Л.З. Гіськова, Л.Я. Демченко. — К. : Наукова думка, 1994. — 232 с.
265. Архів Коша Нової Запорозької Січі: корпус документів 1734–1775 рр. : в 5 т. / Державний комітет архівів України, Центральний державний історичний архів України, Національна академія наук України, Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського ; редкол.: П.С. Сохань, О.М. Апанович, Г.В. Боряк, І.Л. Бутич, Л.З. Гіськова, Я.Р. Дашкевич ; упоряд.: Л.З. Гіськова та ін. — Т. 1. — К., 1998. — 698 с.
266. Архів Коша Нової Запорозької Січі: корпус документів 1734–1775 рр. : в 5 т. / Державний комітет архівів України, Центральний державний історичний архів України, Національна академія наук України, Інститут української археографії та джерелознавства імені

- М.С. Грушевського ; редкол.: П.С. Сохань, О.М. Апанович, Г.В. Боряк, І.Л. Бутич, Л.З. Гісцова, Я.Р. Дашкевич ; упоряд.: Л.З. Гісцова та ін. — Т. 2. — К., 2000. — 750 с.
267. Збережемо тую славу: Громадський рух за увічнення історії українського козацтва в другій половині 50-х — 80-х рр. XX ст. : збірник документів та матеріалів / упоряд.: О.Г. Бажан (керівник) та ін. — К. : Рідний край, 1997. — 474 с.
268. Збережена спадщина (Українському товариству охорони пам'яток історії та культури — 40 років) : збірник матеріалів і документів / Українське товариство охорони пам'яток історії та культури, Центр пам'ятокознавства НАН України та УТОPIK ; упоряд.: О.М. Титова, М.Т. Пархоменко, О.О. Демиденко. — К., 2007. — 280 с.
269. Звернення до Ради Міністрів УРСР // Пам'ятки України. — 1990. — № 1. — С. 22.
270. Історик Олена Компан : матеріали до біогр. / упоряд. Я. Компан. — К. : Вид. дім «Києво-Могилянська акад.», 2007. — 532 с.
271. Козацька спадщина : альманах / НАН України, Інститут історії України, Науково-дослідний інститут козацтва, Нікопольське регіональне відділення. — Вип. 2: Матеріали Всеукраїнської наукової конференції «Іван Сірко в контексті дослідження феномену українського степового порубіжжя XVI–XVIII століття». — Нікополь-Дніпропетровськ : Пороги, 2005. — 140 с.
272. Лубянка. Сталин и Главное управление госбезопасности НКВД. Архив Сталина. Документы высших органов партийной и государственной власти. 1937–1938. — Москва : МФД, 2004. — 736 с.
273. Матеріали I Республіканської науково-практичної конференції «Проблеми історії Запорозького козацтва в сучасній науці та музейній практиці». До 500-ліття Запорозького козацтва. 18–20 січня 1990 р., Запоріжжя / О.М. Апанович, В.П. Бойко, І.М. Дашевська (редкол.). — Д. : АН УРСР, Український фонд культури, УТОPIK, Державний історико-культурний заповідник на о. Хортиці, 1990. — 216 с.
274. Перепоховання Івана Сірка у 1967 р.: Збірка документів / упоряд. В.В. Грибовський. — К., 2013. — 96 с.
275. Покликані служити Україні: Фондація ім. О. Ольжича та споріднені організації : [збірник матеріалів та документів / упоряд.: О. Веремійчук, М. Ковальчук, С. Кот, Н. Миронець]. — К. : Видавництво імені Олени Теліги, 2011. — 656 с.
276. Степченко О.П. Архів українського історика Олени Апанович в Інституті рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського: біографічне дослідження : науковий каталог /

- О.П. Степченко, О.П. Бодак, Л.С. Щерба ; відп. ред. Л.А. Дубровіна. — К., 2019. — 268 с.
277. У лещатах тоталітаризму: Перше двадцятиріччя Інституту історії України НАН України (1936–1956 рр.). Збірник документів і матеріалів : у 2 ч. — Ч. 2: 1944–1956 рр. / упоряд.: Р.Я. Пиріг (кер. кол.), Т.Т. Гриценко, В.М. Мазур, О.С. Рубльов ; редкол.: В.А. Смолій (відп. ред.), М.В. Коваль, С.В. Кульчицький, Р.Я. Пиріг, О.П. Реєнт, О.С. Рубльов (відп. секретар) ; НАН України, Інститут історії України, Центральний державний архів громадських об'єднань України. — К., 1996. — 247 с.
278. Український історик Сергій Заремба : документи та матеріали до біографії / упоряд., життєпис, бібліогр.: Т.І. Ківшарь. — К. : Жнець, 2007.
279. Шевченко Федір. Історичні студії: Збірка вибраних праць і матеріалів. (До 100-річчя від дня народження) / редкол.: В. Смолій (голова), Г. Боряк, В. Попик, О. Удод ; упоряд. і ком.: С. Батуріна, С. Блащук, І. Корчемна, О. Ясь. — К. : НАНУ, Ін-т історії України, 2014. — 700 с.

Мемуари, спогади, щоденники

280. Довженко О.П. Щоденникові записи, 1939–1956 // Дневниковые записи, 1939–1956 / О.П. Довженко ; худож.-оформ. О.М. Іванова. — Х. : Фолю, 2013. — 879 с.
281. Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики : збірка наукових праць та спогадів. Число 4, ч. 1: Пам'яті Олени Станіславівни Компан. — К., 2000. — 433 с.
282. Шелест П.Е. ...Да не судимы будете. Дневниковые записи, воспоминания члена Политбюро ЦК КПСС. — М., 1995. — 632 с.
283. Шелест П. «Справжній суд історії ще попереду». Спогади, щоденники, документи, матеріали / упоряд.: В. Баран, О. Мандебура та ін. ; за ред. Ю. Шаповала. — К. : Генеза, 2004. — 808 с. : іл.

Опубліковане листування О.М. Апанович

284. З листів Олени Апанович до Юрія Мицика / Інна Тарасенко // Покликання. Збірник на пошану професора о. Юрія Мицика / редкол.: П. Сохань, А. Бойко, В. Брехуненко та ін. — К., 2010. — С. 256–266.
285. Мицик Ю. Три листи Олени Апанович / Ю. Мицик // Terra cossacorum: студії з давньої історії України. — К. : Інститут історії України НАНУ, 2007. — С. 554–566.

Енциклопедичні видання

286. Енциклопедія історії України : в 5 т. / редкол.: В.А. Смолій (голова) та ін. — К. : Наук. думка, 2003. — Т. 1: А–В. — 2003. — С. 110–111.
287. Енциклопедія сучасної України. Т. 1. / гол. редкол.: І.М. Дзюба, А.І. Жуковський, М.Г. Железняк та ін.; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2001. — С. 607–608.
288. Українське козацтво: Мала енциклопедія / НДІ козацтва при Запорізьк. ун-ті ; ред. С.Р. Лях. — 2-ге вид., доп. і перероб. — К. : Генеза; Запоріжжя : Прем'єр, 2006. — С. 17–18.

Довідкові видання

289. Апанович О. Життєвий і творчий шлях Юрія Андрійовича Мицика / О. Апанович // Мицик Юрій Андрійович: Біобібліогр. покажч. / уклад. Т.О. Патрушева. — К. : Вид. дім «KM Academia», 2000. — 64 с. — (Сер.: «Вчені НаУКМА»).
290. Апанович Олена Михайлівна // Мистецтво України: біогр. довідник / упоряд.: А.В. Кудрицький, М.Г. Лабінський. — К. : УЕ ім. М.П. Бажана, 1997. — С. 23–24.
291. Вчені Інституту історії України: Біобібліогр. довід. Вип. 1 / С.І. Білокінь, П.М. Бондарчук, Г.С. Брега та ін.; НАНУ, Ін-т історії України. — К., 1996. — 150 с. — (Серія «Українські історики»).
292. Вчені Інституту історії України: Біобібліогр. довід. Вип. 1 / С.І. Білокінь, П.М. Бондарчук, Г.С. Брега та ін.; НАНУ, Ін-т історії України. — К., 1998. — 430 с. — (Серія «Українські історики»).
293. Іван Лукич Бутич (21 вересня 1919 — 9 травня 2007): Біобібліографія / упоряд. М. Бутич ; наук. ред. О. Купчинський, Я. Федорук; Інститут української археографії та джерелознавства імені М.С. Грушевського НАН України; Наукове товариство імені Шевченка. — К., 2011. — 2-ге вид., доп. і розшир. — 80 с.
294. Малий словник історії України / В.А. Смолій [та ін.]. — К. : Либідь, 1997. — 464 с.
295. Мезенцева Г. Дослідники археології України: Енциклопедичний словник-довідник / Г. Мезенцева. — Чернігів, 1997. — С. 17.
296. Митці України: Енцикл. довід. / упоряд.: М.Г. Лабінський, В.С. Мурза ; за ред. А.В. Кудрицького. — К. : УЕ, 1992. — 848 с.

297. Письменники України: Довідн. — К. : Дніпро, 1996. — С. 7–8.
298. Рух опору в Україні: 1960–1990: Енциклопедичний довідник / передм. О. Зінкевича, О. Обертаса. — К. : Смолоскип, 2010. — С. 59–60; — 2-ге вид. — 2012. — С. 65–66.
299. Список дворян Киевской губернии / Киев. дворян. депутат. собр. — К. : Тип. 1-й Киев. артели печ. дела, 1906. — XVI. — 327 с.
300. Українські історики ХХ ст.: Біобібліогр. довід. — Вип. 2. / голов. ред. В.А. Смолій. — К., Л. : Ін-т історії України НАНУ, 2003. — Ч. 1. — 396 с. — (Серія «Українські історики»).
301. Українські історики ХХ ст.: Біобібліогр. довід. — Вип. 2 / голов. ред. В.А. Смолій. — К., Л. : Ін-т історії України НАНУ, 2004. — Ч. 2. — 382 с. — (Серія «Українські історики»).
302. Українські історики ХХ ст.: Біобібліогр. довід. — Вип. 2 / ред. В.А. Смолій. — К. : Ін-т історії України НАНУ, 2006. — Ч. 3. — 315 с.
303. Українські історики: Біобібліогр. довід. / НАНУ, Інститут історії України. — Вип. 3. — К. : Інститут історії України, 2010. — 344 с. — (Серія «Українські історики»).
304. Українські архівісти (XIX–XX ст.): Біобібліогр. довід. / упоряд.: І.Б. Матяш (кер.), С.Л. Зворський, Л.Ф. Приходько та ін.; Держкомархів України, УНДІАСД. — К., 2007. — 752 с.
305. Шевченківські лауреати 1962–2001: Енциклопед. довід. — К., 2001. — С. 25–26.
306. Олена Михайлівна Апанович: Бібліографічний покажчик / НАНУ; НБУ ім. В.І. Вернадського, Інститут рукопису, Інститут української археології. — К., 1994. — 52 с.
307. Олена Михайлівна Апанович: [Історик, письменниця]: (До 80-річчя від дня народж. і 55-річчя наук. діяльності): Біобібліогр. покажч. / упоряд. С. Даневич; авт. вступ. ст. Л. Дубровина, В. Гром; НАНУ, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Ін-т рукопису, Ін-т історії України. — К. : Вид-во ім. Олени Теліги, 1999. — 79, [1] с. : портр.
308. Берегиня козацької історії. Бібліографічний покажчик творів О.М. Апанович. — Запоріжжя, 1996. — 40 с.

Дисертації та автореферати

309. Батуріна С.С. Федір Павлович Шевченко: життя і творчість : автореф. дис. ... канд. іст. наук : 07.00.06 / С.С. Батуріна. — К. : Ін-т історії України НАНУ, 2007. — 20 с.

310. Близняк М.Б. Вадим Архипович Дядиченко (1909–1973) — історик України : автореф. дис. ... канд. іст. наук / М.Б. Близняк ; Дніпропетровський національний університет. — Д., 2006. — 22 с.
311. Галішевський В.А. Громадська діяльність Михайла Брайчевського : дис. ... канд. іст. наук : 07.00.01 / В.А. Галішевський. — Острого : Національний університет «Острозька академія», 2015. — 180 с.
312. Демиденко О.О. Увічнення та збереження історії козацтва в пам'ятках культури України (1945–2005 рр.) : автореф. дис. ... канд. іст. наук : 07.00.01 / О.О. Демиденко. — К. : Ін-т історії України НАНУ, 2006. — 19 с.
313. Демиденко О.О. Увічнення та збереження історії козацтва в пам'ятках культури України (1945–2005 рр.) : дис. ... канд. іст. наук : 07.00.01 / О.О. Демиденко. — К. : Ін-т історії України НАНУ, 2006. — 391 с.
314. Лисенко А.І. Жіночий рух в Україні: економічний, політичний, соціальний та правовий аспекти (1980–2001) : дис. ... канд. іст. наук : 07.00.01 / А.І. Лисенко; Черкаський держ. технол. ун-т. — Черкаси, 2004. — 225 с. — Бібліогр.: с. 186–214.

Електронні ресурси

315. Візир Микола Петрович. 1924 — ? : український історик, архівіст. Ф. 1360. Оп. 1 справ постійного зберігання [Електронний ресурс]. — Режим доступу : https://old-csam.archives.gov.ua/includes/uploads/opisy/Vizyr_1360_1.pdf (дата звернення: 24.07.2019 р).
316. Інтерв'ю Олени Михайлівни Апанович. Записав Василь Овсієнко 20 серпня 1999 року в неї вдома, в Києві, на вул. Ежена Потье, 11, кв. 55 [Електронний ресурс] // Віртуальний музей дисидентського руху. Архів Харківської правозахисної групи. — Режим доступу : <http://museum.khpg.org/index.php?id=1121119522>
317. «Зрадники мені не подобаються»: Аудіоінтерв'ю Юрія Зайцева з Оленою Апанович [Електронний ресурс] // Історіографічні дослідження в Україні. — К., 2011. — Вип. 21. — С. 336–368. — Режим доступу : http://history.org.ua/JournALL/graf/graf_2011_21/17.pdf
318. Михайлов В. Олена Апанович — історик українського козацтва [Електронний ресурс] / В. Михайлов. — К., 2010. — Режим доступу : <http://vuzlib.com/content/view/1693/52/>
319. Статут Всеукраїнського жіночого товариства імені Олени Теліги [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.tovarystvotelihyho.com.ua/tovarystvo/start.htm>

320. Величенко С. «Історія, історики й історіописання советських часів»: Інтерв'ю з Ярославом Дзирою (Київ, осінь 1988 р.) [Електронний ресурс] / С. Величенко. — Режим доступу : <http://www.historians.in.ua/index.php/en/intervyu/1199-stepan-velychenko-istoriia-istoryky-i-istoriopysannia-sovietskykh-chasiv-interviu-z-yaroslavom-dzyroiukyiv-osin-1988-roku>; Стенограма розмов з Ярославом Дзирою 1989 р. [Електронний ресурс] — Ч. 1. — Режим доступу : <http://www.historians.in.ua/index.php/en/intervyu/1200-stenohrama-rozmov-z-yaroslavom-dzyroiukyiv-1989-r-chastyna-1>

Праці О.М. Апанович, використані у монографії

321. Апанович Е. Победы украинского народа над польско-шляхетскими войсками на изначальном этапе Освободительной войны (1648 г.) / Е. Апанович // Воссоединение Украины с Россией: сб. ст. — Москва, 1954. — С. 168–179.
322. Апанович Е. Рукописные материалы В.И. Вернадского в фондах Центральной научной библиотеки АН УССР / Е. Апанович // Рукописные фонды Центральной научной библиотеки им. В.И. Вернадского АН УССР. — К. : Наук. думка, 1989. — С. 5–17.
323. Апанович О. Спогади про видатного вченого і незвичайну особистість / О. Апанович // Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики : зб. наук. пр. та спогадів. — Число 4, ч. 1: Пам'яті Олени Станіславівни Компан. — К., 2000. — С. 13–21.
324. Апанович О. Боротьба українського народу проти соціального і національного гноблення в XVI–XVII ст. у творчості Шевченка / О. Апанович // Історичні погляди Т.Г. Шевченка : зб. наук. пр. — К. : Наук. думка, 1964. — С. 90–126.
325. Апанович О. Т.Г. Шевченко про роль козацтва в історичному процесі / О. Апанович // Світова велич Тараса Шевченка : тези доповідей Республ. міжвузівської наук. сесії, присвяченій 150-річчю з дня народження Т.Г. Шевченка (17–19 березня 1964 р.). — К. : Вид-во Київ. унту, 1964. — С. 58–59.
326. Апанович Е. Архив А.И. Степовича / Е. Апанович // Сов. славяноведение. — 1982. — № 5. — С. 95–105.
327. Апанович О. Безперервний ланцюг часу / О. Апанович // Літер. Україна. — 1992. — 13 лютого.

328. Апанович О. Бібліотека першого президента / О. Апанович // Культура і життя. — 1984. — 15 лют.
329. Апанович О. Богданові статті: правда і міфи : [інтерв'ю з О. Апанович] / О. Апанович // Урядовий кур'єр. — 1994. — 26 трав.
330. Апанович О. В якого бога вірила Січ : [інтерв'ю з О.М. Апанович] / розмову вела О. Герасим'юк // Людина і світ. — 1990. — С. 2–11; Наука і релігія. — 1990. — № 10. — С. 40–43; Сіл. вісті. — 1990. — 26 черв.; Укр. православне слово. — 1990. — Т. 41, № 9. — С. 8–10. — [Канада].
331. Апанович О. Великомученик і герой / О. Апанович // Урядовий кур'єр. — 1993. — 27 квіт. — С. 8.
332. Апанович О. Відображення суспільно-політичних поглядів українського народу в історичних піснях XVIII ст. / О. Апанович // Укр. іст. журн. — 1968. — № 5. — С. 75–85.
333. Апанович Е. Вкладные, владельческие, дарственные записи и приписки переписчиков XVI–XVIII вв. на рукописных книгах ЦНБ АН УССР / Е. Апанович // История книги и издательская деятельность. — Л. : БАН СССР, 1977. — С. 22–52.
334. Апанович Е. Воссоединение Украины с Россией. 1654–1954 : сб. ст. / Е. Апанович. — Москва : Из-во АН СРСР, 1954. — 441 с.
335. Апанович О. Демократизм державного устрою і життя Запорозької Січі / О. Апанович // Демократія в Україні: минуле і майбутнє : матер. наук. конф. — К. : Укр. письменник, 1993. — С. 93–102.
336. Апанович О. Діялось на Україні 380 років тому / О. Апанович // Рідний край. — Буенос-Айрес, 1972. — 9 берез.
337. Апанович Е. Записи на рукописных книгах ЦНБ АН УССР / Е. Апанович // Проблемы рукописной и печатной книги : [сб. науч. тр.]. — Москва : Наука, 1976. — С. 70–86.
338. Апанович О. Запорозька Січ у боротьбі проти турецько-татарської агресії: 50–70-ті роки XVII ст. / О. Апанович ; АН УРСР, Ін-т історії. — К. : Вид-во АН УРСР, 1961. — 299 с.
339. Апанович О. Запорозькі форпости (1768–1774) / О. Апанович // Укр. іст.-геогр. зб. — 1971. — Вип. 1. — С. 102–115.
340. Апанович О. Збройні сили України в першій половині XVIII ст. / О. Апанович ; АН УРСР, Ін-т історії. — К. : Наук. думка, 1969. — 224 с.
341. Апанович О. Історичні місця подій визвольної війни українського народу 1648–1654 років / О. Апанович. — К., 1954. — 103 с.
342. Апанович О. К.Г. Гуслистий — історик України / О. Апанович // Під знаком Клію. На пошану Олени Апанович : зб. ст. — Дніпропетровськ, 1995. — С. 196–198.

343. Апанович О. Козацтво — збройні сили України / О. Апанович // *Голос України*. — 1991. — 28 лютого, 15, 22, 29 березня, 18, 26 квітня, 18 травня, 7 червня. *Apanovich O. Cossacks — the Armed Forces of Ukraine // Ukraine*. — 1991. — № 9. — Р. 11–13.
344. Апанович О. Козацька енциклопедія для юнацтва: кн. ст. про іст. буття укр. козацтва / О. Апанович ; упоряд. О. Яремійчук. — К. : Веселка, 2009. — 719 с. : іл.
345. Апанович О. Козацька республіка / О. Апанович // *Пам'ятки України*. — 1989. — № 3. — С. 22–27.
346. Апанович О.М. Останній кошовий отаман Петро Іванович Калнишевський / О. Апанович // *Людина і світ*. — 1995. — № 1/2. — С. 15–22.
347. Апанович Е. Комиссия истории Киева Академии наук УССР / Е. Апанович // *Киев в фондах Центральной научной библиотеки АН УССР : сб. науч. тр.* — К. : Наук. думка, 1984. — С. 161–174.
348. Апанович О. Конструктивна історична діяльність українського козацтва / О. Апанович // *Слово і час*. — 1994. — № 6. — С. 66–69.
349. Апанович О. Кошовий отаман Іван Сірко / О. Апанович // *Літ. Україна*. — 1989. — 1 червня.
350. Апанович Е.М. Академик В.И. Вернадский на Полтавщине / Е.М. Апанович // *Первая Всесоюз. науч. конф. по ист. краеведению (г. Полтава, окт. 1987 г.) : [тез. докл. и сообщ.]*. — К. : Б.и., 1987. — С. 264–265.
351. Апанович О.М. Академік Вернадський і слов'янський світ / О.М. Апанович // *Всесвіт*. — 1984. — № 6. — С. 151–156.
352. Апанович О.М. Бібліотека першого президента / О.М. Апанович // *Культура і життя*. — 1984. — 15 лют.
353. Апанович Е.М. В.И. Вернадский: Жизнь и деятельность на Украине / Е.М. Апанович, К.М. Сытник, С.М. Стойко ; АН УССР. — К. : Наук. думка, 1984. — 235 с.; 2-е изд., испр. и доп. — К. : Наук. думка, 1988. — 366 с.
354. Апанович О.М. Воєнне мистецтво Богдана Хмельницького та його сподвижників / О.М. Апанович // *Укр. іст. журн.* — 1995. — № 4. — С. 33–45.
355. Апанович О.М. Вчений, організатор науки, людина / О.М. Апанович // *Отчий край-85: Іст.-літ. зб.* — К. : Молодь, 1985. — С. 48–58.
356. Апанович О.М. Гетьман І. Виговський — тактик і стратег / О.М. Апанович // *Українське слово*. — 1995. — 13 лип.; 20 лип.; *Наука і суспільство*. — 1995. — № 9–10. — С. 54–58.
357. Апанович О.М. Національно-визвольні війни доби феодалізму / О.М. Апанович // *Український історичний журнал*. — 1965. — № 12. — С. 29–38.

358. Апанович О.М. Ноосфера та історична наука / О.М. Апанович // Міфологія в українській історіографії (XIX–XX ст.) : тези доп. І наук. конф. Київ, осередку Укр. іст. т-ва, жовт. 1993. — К. : Б. в., 1993. — С. 6–8.
359. Апанович Е.М. Переселение украинцев в Россию накануне освободительной войны, 1648–1654 гг. / Е.М. Апанович // Воссоединение Украины с Россией : сб. ст. — М. : Изд-во АН СССР, 1954. — С. 78–104.
360. Апанович О.М. Післямова / О.М. Апанович // Удод О.А. Кость Гуслистий — історик України. — К. : Генеза, 1998. — С. 137–139.
361. Апанович О.М. По місцях боїв визвольної війни українського народу, 1648–1654 рр. / О.М. Апанович. — К. : Рад. шк., 1955. — 58 с.
362. Апанович Е.М. Победа украинского народа над польско-шляхетскими войсками на начальном этапе освободительной войны (1648 г.) / Е.М. Апанович // Воссоединение Украины с Россией : сб. ст. — Москва : Изд-во АН СССР, 1954. — С. 145–177.
363. Апанович О.М. Полководець: до 375-річчя з дня народження Богдана Хмельницького / О.М. Апанович // Вітчизна. — 1970. — № 12. — С. 165–172.
364. Апанович Е.М. Рукописные материалы В.И. Вернадского, документы о его жизни и деятельности в архивохранилищах г. Киева / Е.М. Апанович, С.Н. Киржаев // Бюл. комис. по разработке науч. наследия акад. В.И. Вернадского. — Л., 1990. — № 7. — С. 3–40.
365. Апанович О.М. Федір Павлович Шевченко: історик, архівіст, історіограф, джерелознавець, археограф, організатор науки, людина / О.М. Апанович // «Істину встановлює суд історії». Збірник на пошану Федора Павловича Шевченка. — Т. 1: Джерела. — К. : Державний комітет архівів України, 2004. — С. 15–130.
366. Апанович О.М. Французькі адреси Володимира Вернадського / О.М. Апанович // Хроніка 2000. — 1995. — Вип. 2–3. — С. 225–227.
367. Апанович О.М. Чортотлицька Запорозька Січ: до 345 річниці заснування. — К. : Укр. козацтво, 1998. — 80 с.
368. Апанович О.М. Запорозька Січ та її прогресивна роль в історії українського народу / О.М. Апанович, К.Г. Гуслистий. — К. : Держполітвидав, 1954. — 86 с.
369. Апанович О. Найтрагічніший 1775 рік / О. Апанович // Військо України. — [1993]. — № 5. — С. 55–65.
370. Апанович О. Переяславська рада 1654 року: міфи і реальність / О. Апанович // Переяславська земля та її місце в розвитку української нації, державності й культури : тези Всеукр. наук. конф. Переяслав-Хмельницький, 21–23 верес. 1992 р. — Б.м. : Б.в., [1992]. — С. 53–55.

371. Апанович О. Подорож киянина: [Василя Григоровича-Барського — вченого сходознавця XVIII ст.] / О. Апанович // Сузір'я. — 1982. — Вип. 16. — С. 121–125.
372. Апанович О. Подорож упродовж чверті століття / О. Апанович // Культура та життя. — 1991. — 21 вересня.
373. Апанович О. Полководець: до 375-річчя з дня народження Богдана Хмельницького / О. Апанович // Вітчизна. — 1970. — № 12. — С. 165–172.
374. Апанович О.М. Гетьман Петро Конашевич-Сагайдачний / О.М. Апанович. — Чернівці : Ред.-вид. від. облполіграфвидав, 1991. — 22 с.
375. Апанович О. Проблеми запорозького козацтва на сучасному етапі перебудови історичної науки / О. Апанович // Проблеми історії в сучасній історичній науці та музейній практиці : матеріали Першої респ. наук.-практ. конф. — Д. : Б. в., 1990. — С. 7–11.
376. Апанович Е. Распространение рукописной книги на Украине в XVIII в. / Е. Апанович // Книга в России до середины XIX века : тез. докл. III Всесоюз. науч. конф. Ленинград, 2–4 окт. 1985 г. — Ленинград: Б. и., 1985. — С. 39–40.
377. Апанович О. Розповіді про запорізьких козаків / О. Апанович. — К. : Дніпро, 1991. — 335 с.
378. Апанович Е. Роль книги в жизни и научном творчестве В.И. Вернадского / Е. Апанович // Книга и социальный прогресс : тез. докл. V Всерос. науч. конф. по пробл. книговедения [10–12 апр. 1984 г.]. — Москва: Б.и., 1984. — С. 14–16.
379. Апанович О. Роль краєзнавства у вивченні історії Запорозької Січі та запорозького козацтва / О. Апанович // IV Респ. наук. конф. з істор. краєзнавства. — К. : Б. в., 1989. — С. 290–293.
380. Апанович Е. Рукописная светская книга XVIII в. на Украине. Исторические сборники / Е. Апанович ; АН УССР, Центр. науч. б-ка. — К. : Наук. думка, 1983. — 222 с.
381. Апанович О. Свободу уславив / О. Апанович // Укр. культура. — 1992. — № 10/11. — С. 30–31; № 12. — С. 29–31.
382. Апанович О. Син козацького степу / О. Апанович // Киценко М.П. Хортиця в героїці та легендах: Істор.-краєзнав. нарис. — Д. : Січ, 1991. — С. 119–149.
383. Апанович О. Слобідські козацькі полки / О. Апанович // Нар. армія. — 1999. — 7 трав. — С. 4–5.
384. Апанович О. Українська гетьманська держава / О. Апанович // Нар. армія. — 1998. — 25 лип. — С. 4–5.

385. Апанович О. Українське козацтво — явище планетарне // Самостійна Україна. — 1992. — № 42, листопад.
386. Апанович О. Федір Павлович Шевченко. Історик, архівіст, історіограф, джерелознавець, археограф, організатор науки, людина. Спогади та історіографічний аналіз / О. Апанович ; НАНУ, Інститут історії України, Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського; Державний комітет архівів України. — К., 2000. — 200 с.
387. Апанович О. Феномен запорізького козацтва / О. Апанович // Кур'єр ЮНЕСКО. — 1991. — № 4. — С. 44–47.
388. Апанович Е. Цели и стремления отдельных классов и различных социальных групп Украины в борьбе за землю, по материалам Комиссии 1767 года / Е. Апанович // Тез. докл. и сообщ. девятой (Таллинн.) сессии симпоз. по аграр. истории Вост. Европы. — Таллинн : Б.и., 1966. — С. 204–206.
389. Апанович О. Читацьке середовище України XVIII ст. / О. Апанович // Рад. літературознавство. — 1983. — № 5. — С. 43–49.
390. Апанович О. Чорноморське козацьке військо / О. Апанович // Малий словник історії України. — К. : Либідь, 1997. — С. 444.
391. Апанович О.Я. Іван Мазепа // Укр. газ. — 1994. — № 7. — 31 берез. — 13 квіт. — С. 5; № 8. — 14–27 квіт. — С. 5.
392. Апанович О.М. Козацька енциклопедія для юнацтва: книга статей про історичне буття українського козацтва / О. Апанович ; Ю.А. Мицик (наук. ред.), О.С. Яремійчук (упоряд.). — К. : Веселка, 2009. — 719 с. : іл.
393. Апанович Е.М. Архив А.И. Степовича [Текст] / Е.М. Апанович ; Академия наук СССР // Советское славяноведение. — 1982. — № 5. — С. 95–105.
394. Апанович О. Архів Коша Запорозької Січі / О. Апанович // Арх. України. — 1989. — № 6. — С. 13–27.
395. Дерево пам'яті: Кн. укр. істор. оповідання : для ст. шк. віку. — Вип. 3: Світова історія. / упоряд. Ю. Хорунжий ; редкол.: О. Апанович та ін. — К. : Веселка, 1991. — 511 с.
396. Запорозькі Січі. Центри запорозьких паланок / уклад. О. Апанович // Україна. — 1967. — № 5. — С. 17.
397. Пам'ятні місця запорозького козацтва / уклад. О. Апанович // Україна. — 1967. — № 42. — С. 20–21.
398. Україна перед визвольною війною 1648–1654: 36. документів (1639–1648 рр.) / АН УРСР, Ін-т історії, Упр. держ. арх. МВС УРСР, Центр, держ. іст. арх. УРСР ; уклад. Н.С. Сидоренко, О.М. Крамаренко, О.М. Апанович, Г.Ф. Осипова. — К. : Вид-во АН УРСР, 1946. — 256 с.

399. Яворницький Д.І. Історія запорозьких козаків: у 3 т. / Д.І. Яворницький; з рос. пер. І. Сварник; упоряд. іл. О.М. Апанович. — Л.: Світ, 1990–1992. — Т. 1. — 1990. — 319 с.
400. Apanovich O. The Cossacks Republic / O. Apanovich // Ukrainian Heritage. — Kiev. — 1991. — P. 2–8.
401. Bohdan Chmelnytzkyj — der Heerfuhrer / O. Apanowytsh // Osterreichisch-Ukrainische Rundschau. — Vienna, 1995. — № 1. — S. 103–110.

Монографії, статті

402. Абросимова С. Внесок О.М. Апанович у розвиток української маргіналістики / С. Абросимова, Г. Антонова // Під знаком Кліо: На пошану Олени Апанович : зб. ст. — Д.: Промінь, 1995. — С. 15–19.
403. Академічні й доакадемічні образи української історіографії / редкол.: В.А. Смолій (голова), О.А. Удод (відп. ред.), Д.С. Вирський та ін., О.В. Ясь (відп. секр.); НАНУ, Інститут історії України. — К.: Інститут історії України, 2012. — 720 с.
404. Акуленко В.І. Відлуння пам'яті: назад у майбутнє. — К.: Бізнесполіграф, 2008. — 400 с.
405. Акуленко В.І. Охорона пам'яток культури в Україні (1917–1990) [Текст] / В.І. Акуленко. — К.: Вища школа, 1991. — 274 с.
406. Алекберлі М.А., Пронштейн А.П., Апанович О.М. Збройні сили України першої половини XVIII ст. — К.: Наук. думка, 1969. // Український історичний журнал. — 1969. — № 9. — С. 147–148.
407. Андреев В. «Інтелектуальна біографія» історика: експлікація поняття / В. Андреев // Ейдос. Альманах теорії та історії історичної науки. — 2011. — Вип. 5. — С. 333–341.
408. Андреев В. Історик «другого плану» в персональній ієрархії українського історичного співтовариства / В. Андреев // Ейдос. Альманах теорії та історії історичної науки. — 2009. — Вип. 4. — С. 295–302.
409. Андреев В. Інтегральний напрям сучасної історіографії: інтелектуальна історія / В. Андреев // Ейдос. Альманах теорії та історії історичної науки. — 2005. — Вип. 1. — С. 17–23.
410. Атаманенко А. Образ української зарубіжної історіографії / А. Атаманенко // Ейдос. Альманах теорії та історії історичної науки. — 2006. — Вип. 4. — Ч. 1. — С. 255–283.

411. Афанасьєва Л.К. Створення та діяльність Київської міської організації товариства // Збережена спадщина (Українському товариству охорони пам'яток історії та культури — 40 років) : збірник матеріалів і документів / упоряд.: О.М. Титова, М.Т. Пархоменко, О.О. Демиденко ; Українське товариство охорони пам'яток історії та культури, Центр пам'яткознавства НАНУ та УТОПІК. — К., 2007. — С. 88–92.
412. Бажан О.Г. Під пильним контролем КДБ / О.Г. Бажан // Історіографічні дослідження в Україні / голова редкол. В.А. Смолій. — К. : Ін-т історії України НАН України, 2012. — Вип. 22: Доповіді та матеріали Міжнар. наук. конф. «Інститут історії України на зламі епох, у світлі традицій та перетворень. 75 років інституціонального буття», 20–21 жовтня 2011 року. — С. 115–134.
413. Батуріна С. Бібліотека Ф.П. Шевченка як джерело до реконструкції наукового світогляду вченого / С. Батуріна // «Істину встановлює суд історії». Збірник на пошану Федора Павловича Шевченка. — Т. 2: Наукові студії. — К. : Державний комітет архівів України, 2004. — С. 55–63.
414. Батуріна С. Федір Шевченко: діяльність в Інституті історії 1972–1995 (до 100-річчя від дня народження) / С. Батуріна // Історіографічні дослідження в Україні. — К., 2014. — Вип. 24. — С. 274–290.
415. Бездрабко В. А.О. Введенський: дореволюційний історик-ерудит і радянський професор / В. Бездрабко // Український історичний журнал. — 2012. — № 3. — С. 153–182.
416. Бібіков С.М. Відомий учений-археолог: до 100-річчя з дня народження П.П. Єфименка / С.М. Бібіков // ВАН. — 1985. — № 11. — С. 100–104.
417. Білик І. Під знаком Діви, або Гороскоп для Олени Михайлівни [Апанович] / І. Білик // Літ. Україна. — 1994. — 13 жовт.
418. Білокінь С. На зламах епохи: спогади історика / С. Білокінь. — Біла Церква : О. Пшонківський, 2005. — 336 с.
419. Білокінь С.І. Масовий терор як засіб державного управління в СРСР (1917–1941 рр.): Джерелознавче дослідження / С.І. Білокінь. — Т. 1. — К., 1999. — 448 с.
420. Бовгиря А. «Краткая записка действий прежде бывших по наше время» (1581–1789) — пам'ятка української історіографії другої половини XVIII ст. / А. Бовгиря // Український історичний збірник. — 2003. — № 5. — С. 369–375.
421. Бовгиря А. Козацьке історіописання в рукописній традиції XVIII ст. / А. Бовгиря ; НАНУ, Інститут історії України. — К. : Інститут історії України, 2010. — 304 с.

422. Бовгиря А. Рукописний збірник Максима Плиски 1763 року / А. Бовгиря // «Істину встановлює суд історії». Збірник на пошану Федора Павловича Шевченка. — Т. 2. — К., 2004. — С. 538–546.
423. Бодак О.П. Архівна спадщина М.Ю. Брайчевського як джерело вивчення історичної науки та поширення історичних знань (за матеріалами Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського) / О.П. Бодак // Рукописна та книжкова спадщина України. — 2005. — Вип. 10. — С. 34–49.
424. Бойко Л.О. Внесок членів Українського товариства охорони пам'яток історії та культури у справу збереження надбань минулого / Л.О. Бойко // Вісник Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв. — 2010. — № 2. — С. 56–59.
425. Бойко Л.О. Українське товариство охорони пам'яток історії та культури як об'єкт наукових досліджень / Л.О. Бойко // Вісник Книжкової палати. — 2010. — № 8. — С. 42–44. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkr_2010_8_14
426. Брайчевський М. Пам'яті Олени Компан / М. Брайчевський // Історик Олена Компан: матеріали до біоґр. — К., 2007. — С. 429–436.
427. Брайчевський М.Ю. Гетьмани, гетьмани, коли ви б повстали: Відгук на книжку Апанович «Гетьмани України і кошові отамани Запорозької Січі» / М.Ю. Брайчевський // Літературна Україна. — 1994. — 24 лютого.
428. Бурда Л. Перезахоронення останків Сірка у 1967–2000 роках / Л. Бурда // Нові дослідження пам'яток козацької доби в Україні. — К., 2001. — Вип. 10. — С. 253–255.
429. Ващенко В. Концепт «інтелектуальна біографія» та конструювання «наукових біографій» в українській історіографії / В. Ващенко // Ейдос. Альманах теорії та історії історичної науки. — К., 2009. — Вип. 4. — С. 475–481.
430. Вечерський В. Спогади про патріарха українського мистецтвознавства. До 100-річчя Григорія Логвина / В. Вечерський // Відлуння віків. — 2010. — № 2 (13). — С. 74–80.
431. Володимир Степанович Вуйцик // Український археографічний щорічник. — 2002. — № 10. — С. 516–518.
432. Всеукраїнське жіноче товариство імені Олени Теліги // Жіночий світ. — 2000. — Січень. — 32 с.
433. Герасим'юк О. В якого бога вірила Січ: [Інтерв'ю з О.М. Апанович] / розмову вела О. Герасим'юк // Людина і світ. — 1990. — С. 2–11.
434. Гирич І. Феномен Михайла Брайчевського / І. Гирич // Історичний календар. 2004 / упоряд. А. Денисенко, В. Туркевич. — К. : Генеральна

- дирекція з обслуговування іноземних представництв, 2004. — С. 427–436.
435. Гирич І. Ярослав Дашкевич: нерозривність науки і суспільного життя / І. Гирич // Дашкевич Я. «Учи неложними устами сказати правду»: історична есеїстика. — К. : Темпора, 2011. — 828 с. : іл. — С. 9–38.
436. Голець Я. Переяславська рада 1654 року: міфи і реальність: [Інтерв'ю з О.М. Апанович] / розмову вів Я. Голець // Самостійна Україна. — 1993. — 24 лютого.
437. Голобуцький В.О. Запорізька Січ в останні часи свого існування. 1734–1775 / В.О. Голобуцький. — К. : АН УРСР, 1961. — 415 с.
438. Голобуцький В.А. Запорожское казачество / В.А. Голобуцький. — К. : Госполитиздат Украины, 1957. — 462 с.
439. Гончар О. Лауреати Державної премії України ім. Т. Шевченка 1994 року / О. Гончар // Літ. Україна. — 1994. — 10 берез.
440. Гром В. Самовідданість: до 75-річчя від дня народження Олени Апанович / В. Гром // Сім днів. — 1994. — № 6. — 12 верес.
441. Гурбик А. Проблема виникнення Запорозької Січі в працях О.М. Апанович / А. Гурбик // Історіографічні дослідження в Україні. — 2011. — Вип. 21. — С. 103–122.
442. Гуржій О.І. До 90-річчя від дня народження Ф.П. Шевченка. Ф.П. Шевченко — головний редактор «Українського історичного журналу» / О.І. Гуржій, Л.І. Капітан // Український історичний журнал. — 2004. — № 4. — С. 103–116.
443. Гуржій О. На чолі редколегії «Українського історичного журналу» / О. Гуржій, Л. Капітан // «Істину встановлює суд історії». Збірник на пошану Федора Павловича Шевченка. — Т. 2: Наукові студії. — К. : Державний комітет архівів України, 2004. — С. 28–47.
444. Гуржій О. Наукова діяльність К. Стецюк в Інституті історії України. (До століття з дня народження історика та 70-річчя Інституту) / О. Гуржій, С. Юсов // Історіографічні дослідження в Україні : зб. наук. пр. — 2007. — Вип. 17. — С. 233–248.
445. Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х — 80-ті рр. XX ст.) / Ю.З. Данилюк, О.Г. Бажан. — К. : Рідний край, 2000. — 616 с.
446. Демиденко О. Внесок державних структур в охорону та увічнення пам'яток українського козацтва в 1956–1980-х рр. / О. Демиденко // Український історичний збірник: наук. пр. асп. та молодих вчених. — К., 2005. — Вип. 8. — С. 339–347.
447. Демиденко О. Діяльність Українського товариства охорони пам'яток історії та культури зі збереження об'єктів козацької доби (друга поло-

- вина 1960-х — 1980-ті рр.) / О. Демиденко // Історико-географічні дослідження в Україні. — 2006. — С. 409–425.
448. Демиденко О. Нерухомі пам'ятки історії та культури доби гетьмана І. Мазепи в Україні / О. Демиденко // Гетьман Іван Мазепа: постать, оточення, епоха : зб. наук. пр. / відп. ред. В.А. Смолій. — К. : Ін-т історії України НАНУ, 2008. — С. 242–256.
449. Дзира І. Наукові праці професора Ю.А. Мицика з історії українського літописання (до 60-річчя з дня народження) / І. Дзира // Покликання. Збірник праць на пошану професора о. Юрія Мицика / редкол. П. Сохань, А. Бойко, В. Брехуненко та ін. — К., 2009. — С. 12–40.
450. Дзира Я.І. Базавлук / Я.І. Дзира // Енциклопедія історії України. Т. 1: А–В / редкол.: В.А. Смолій (голова) та ін. ; НАНУ, Інститут історії України. — К. : Наукова думка, 2003. — 688 с. : іл.
451. Дзира Я.І. Десятиріччя творчого спілкування / Я.І. Дзира // «Істину встановлює суд історії». Збірник на пошану Федора Павловича Шевченка. — Т. 1: Джерела. — К. : Держ. ком. архів України, 2004. — С. 150–164.
452. Дмитрієнко М. Жіночий портрет в історичному інтер'єрі / М. Дмитрієнко // Історія українського середньовіччя: Козацька доба: зб. наук. пр. (На пошану історика лауреата Державної премії ім. Т. Шевченка Олени Михайлівни Апанович) : у 2 ч. — К. : Б. в., 1995. — Ч. 1. — С. 5–28.
453. Дмитрієнко М.Ф. 80-річчя від дня народження О.М. Апанович / М.Ф. Дмитрієнко // Український історичний журнал. — 1999. — № 5. — С. 71–86.
454. Дмитрієнко М. Штрихи до портрета історика-сучасника / М. Дмитрієнко // Українське слово. — 1994. — 8 верес.
455. Дмитрієнко М. Штрихи до портрета історика-сучасника. До 50-річчя наукової діяльності лауреата Державної премії ім. Т.Г. Шевченка Олени Апанович / М. Дмитрієнко // Під знаком Клію. На пошану Олени Апанович : зб. ст. — Д. : Промінь, 1995. — С. 9–14.
456. Дмитрієнко М. Маргіналістика — спеціальна дисципліна історичного циклу / М. Дмитрієнко, І. Войцехівська // Історія українського середньовіччя: Козацька доба: зб. наук. пр. (На пошану історика лауреата Державної премії ім. Т. Шевченка Олени Михайлівни Апанович) : у 2 ч. — К. : Б. в., 1995. — Ч. 1. — С. 133–152.
457. Дружинина Е.І. [Рец. на:] Хортиця в героїці і легендах. Вид. 2-ге / Е.І. Дружинина // Вопросы истории. — 1972. — № 11. — С. 203–205.
458. Дубровіна Л. Один козак, і той — жінка... : Життя і творчість [історика і письменниці] О. Апанович / Л. Дубровіна // Укр. слово. — 1999. — 9 верес.

459. Дубровіна Л. Берегиня козацької слави / Л. Дубровіна, В. Гром // Молодь України. — 1994. — 29 верес.
460. Дубровіна Л. Вступ / Л. Дубровіна, В. Гром // Олена Михайлівна Апанович: Бібліогр. покажч. — К., 1994. — С. 4–16.
461. Дубровіна Л. Життєвий і творчий шлях Олени Михайлівни Апанович / Л. Дубровіна, В. Гром // Олена Михайлівна Апанович : Бібліографічний покажчик (до 80-річчя від дня народження і 55-річчя наукової діяльності). — К. : Вид-во О. Теліги, 1999. — С. 4–23.
462. Експедиція триває // Пам'ятки України. — 1990. — № 2. — С. 57.
463. Єкельчик С. Імперія пам'яті: російсько-українські стосунки в радянській історичній уяві / С. Єкельчик ; пер. з англ. М. Климчук і Х. Чушак. — К., 2008. — 304 с.
464. Жаркова Л. Запорозька Січ: зруйноване й уціліле / Л. Жаркова // Пам'ятки України. — 1991. — № 2. — С. 22–27.
465. Жіночий рух в Україні: історія і сучасність : матеріали Міжнародної науково-методичної конференції, Одеса, 27–29 жовтня 1994 р. / ІСДО ; Спілка жінок України ; Одеська академія харчових технологій ; Г.І. Терещенко (гол. ред.). — К., 1994. — 148 с.
466. Жуковський М.П. Доля могили І.Д. Сірка / М.П. Жуковський // Праці Центру пам'яткознавства : зб. наук. пр. — 2012. — Вип. 22. — С. 275–291.
467. Загороднюк Л. Зоряний час Олени Апанович / Л. Загороднюк // Нар. армія. — 1994. — 29 верес.
468. Запорізька Січ: зруйноване й уціліле // Пам'ятки України. — 1989. — № 1. — С. 15.
469. Заремба С. Нариси з історії українського пам'яткознавства : моногр. / С. Заремба. — К. : ТОВ «Видавництво Аратта», 2002. — 204 с.
470. Заремба С.З. Українське пам'яткознавство: історія, теорія, сучасність [Текст] / С.З. Заремба. — К. : Логос, 1995. — 448 с.
471. Зашкільняк Л. Інтелектуальна історія: спроба конвенції (деякі методологічні міркування) / Л. Зашкільняк // Ейдос. Альманах теорії та історії історичної науки. — 2005. — Вип. 1. — С. 28–35.
472. Збережемо для нащадків // Радянська Україна. — 1988. — 27 лютого.
473. Іллінський В.С. Розкопка багатощарової фортеці на о. Мала Хортиця / В.С. Іллінський, С.Ж. Пустолалов // Археологічні дослідження в Україні. — Луцьк, 1993. — С. 39–40.
474. Інститут рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. 1918–2018 / відп. ред. Л.А. Дубровіна. — К., 2018. — 472 с.
475. Ісаєвич Я. Федір Павлович: спогади і роздуми / Я. Ісаєвич // «Істину встановлює суд історії». Збірник на пошану Федора Павловича

- Шевченка. — Т. 1: Джерела. — К. : Державний комітет архівів України, 2004. — С. 176–182.
476. Історик і влада : кол. моногр. / відп. ред. В. Смолій, творчий керівник проекту І. Колесник. — К. : Інститут історії України НАН України, 2016. — 543 с.
477. Історія українського середньовіччя: Козацька доба: 3б. наук. пр. (На пошану історика лауреата Державної премії ім. Т. Шевченка Олени Михайлівни Апанович) : у 2 ч. / відп. ред. М. Дмитрієнко. — К. : НАНУ, Ін-т іст. України, Науково-дослідна фундація ім. О. Ольжича, 1995. — Ч. 1. — 162 с.; Ч. 2. — 134 с.
478. Калакура Я. Інтелектуальне співтовариство українських істориків: діалог поколінь чи конфлікт методологій / Я. Калакура // Ейдос. Альманах теорії та історії історичної науки. — 2009. — Вип. 4. — С. 263–269.
479. Калакура Я. Образ українського радянського історика в контексті інтроспекції / Я. Калакура // Ейдос. Альманах теорії та історії історичної науки. — 2014. — Вип. 8. — С. 41–53.
480. Калакура Я. Федір Шевченко — фундатор архівознавства в університеті імені Тараса Шевченка / Я. Калакура // «Істину встановлює суд історії». Збірник на пошану Федора Павловича Шевченка. — Т. 1: Джерела. — К. : Державний комітет архівів України, 2004. — С. 183–192.
481. Касьянов Г. Незгодні: Українська інтелігенція в русі опору 1960–80-х рр. — К. : Либідь, 1995. — 224 с.
482. Кипиани В. О Елене Апанович / В. Кипиани // Киевские ведомости. — 1999. — 18 марта. — С. 6–7.
483. Кириченко О. До питання створення козацького меморіалу на о-ві Хортиця / О. Кириченко, Н. Соколова // Українське козацтво: витоки, еволюція, спадщина : матеріали міжнар. наук. конф., присвяч. 500-річчю укр. козацтва, Київ – Дніпропетровськ, 13–17 травня 1991 р. : у 3 вип. / АН України, Ін-т історії України та ін. ; редкол.: В.А. Смолій (голов. ред.) та ін. — К., 1993. — Вип. 1. — С. 63–68.
484. Кириченко С. Ми такі козацька державницька нація / С. Кириченко // Історія українського середньовіччя: Козацька доба: 3б. наук. пр. (На пошану історика лауреата Державної премії ім. Т. Шевченка Олени Михайлівни Апанович) : у 2 ч. — К. : Б. в., 1995. — Ч. 2. — С. 19–25.
485. Кирчанів М. Діапазон можливостей мікроісторії в Україні: інший у баченні «людей другого плану» / М. Кирчанів // Регіональна історія України : зб. наук. ст. / гол. ред. В. Смолій. — 2012. — Вип. 6. — С. 211–222.

486. Киценко М. Хортиця в героїці й легендах / М. Киценко. — 2-ге видання. — Д. : Промінь, 1972. — 132 с.
487. Кіндрась К. Мальви за порогами: [Інтерв'ю з О.М. Апанович] / розмову вела К. Кіндрась // Рад. жінка. — 1989. — № 12. — С. 10–11.
488. Кіндрась К. Не забудьмо тої слави: [Інтерв'ю з О.М. Апанович] / розмову вела К. Кіндрась // Рад. Україна. — 1989. — 5 червня.
489. Ковальський М. Відданість життєвому покликанню / М. Ковальський // Під знаком Клію. На пошану Олени Апанович : зб. ст. — Д., 1995. — С. 3–9.
490. Ковальський М. Місце Олени Михайлівни Апанович (1919–2000) в українському історіографічному процесі середини і другої половини ХХ ст. / М. Ковальський // Наукові записки. Історичні науки. — Острого, 2000. — Вип. 1. — С. 177–184.
491. Козацька слава Олени Апанович // Українська газета. — 1994. — № 6. — 17–30 березня.
492. Козацька спадщина: Альманах / НАНУ, Інститут історії України, Науково-дослідний інститут козацтва, Нікопольське регіональне відділення. — Вип. 2: Матеріали Всеукраїнської наукової конференції «Іван Сірко в контексті дослідження феномену українського степового порубіжжя XVI–XVIII століття». — Нікополь–Дніпропетровськ : Пороги, 2005. — 140 с.
493. Колесник І. Дніпропетровська історіографічна школа: спроба само-рефлексії / І. Колесник // Ейдос. Альманах теорії та історії історичної науки. — 2006. — Вип. 4. — Ч. 1. — С. 381–404.
494. Колесник І.І. Федір Шевченко: інтелектуальна генеалогія українського радянського історика / І.І. Колесник // Український історичний журнал. — 2005. — № 2. — С. 178–192.
495. Колесник І. Мережева модель науки (новий проект української історіографії?) // І. Колесник // Ейдос. Альманах теорії та історії історичної науки. — 2009. — Вип. 4. — С. 54–88.
496. Колесник І. Українське історієписання 1960–1980-х рр.: культурні розриви та метаморфози / І. Колесник // Світло й тіні українського радянського історієписання : матеріали Міжнародної наукової конференції (Київ, Україна, 22–23 травня 2013 р.) / за ред. В.А. Смолія. — К. : Інститут історії України НАН України, 2015. — С. 169–175.
497. Колесник І. Український історик і влада: від примусу до партнерства / І. Колесник // Ейдос. Альманах теорії та історії історичної науки. — 2016–2017. — Вип. 9. — С. 9–24.
498. Компан О. Український ренесанс. Роздуми історика над проблемами мистецтвознавства / О. Компан // Історик Олена Компан: матеріали до біограф. / упоряд. Я. Компан. — К., 2007. — С. 416–421.

499. Компан О. Місто стольне козацьке / О. Компан, О. Апанович, Я. Ворончук // Пам'ятники України. — 1970. — № 3. — С. 41–42.
500. Кононюк А. Козацька Покрова: Штрихи до портрета О. Апанович / А. Кононюк // Запорізька правда. — 1991. — 7 черв.
501. Кочевська Л. Нам далі йти дорогою одною... : спроба аналізу 10-річної діяльності Всеукраїнського жіночого товариства імені Олени Теліги / Л. Кочевська. — К. : [б. в.], 2003. — 31 с.
502. Кочевська Л. Пошануймо тую славу / Л. Кочевська // Демократична Україна. — 1995. — 8 лют.
503. Кочевська Л. Чолом тобі, козацька мати / Л. Кочевська // Українське слово. — 1999. — № 47. — 25 листопада. — С. 3.
504. Криворотько А. Нескорена: [Про вшанування укр. історика О. Апанович з нагоди її 80-річчя] / А. Криворотько // Українське слово. — 1999. — 30 верес.
505. Кривоший О.П. Фронтowa повсякденність жінок козацького Запорозжя у візії О.М. Апанович / О.П. Кривоший // Культурологічний вісник. — 2013. — Вип. 31. — С. 29–38. — Бібліогр.: 35 назв.
506. Кудінов Ю. Чи була концепція «Велика ідея гетьмана І. Мазепи» Олени Апанович тогочасною поглядом у напрацюваннях недіаспорних дослідників США (1859–2004)? / Ю. Кудінов // Історіографічні дослідження в Україні. — К. : Ін-т історії України НАНУ, 2011. — № 21. — С. 258–277.
507. Кузьменко Н. Запорозьке казачество — мировой феномен: [Интервью с канд. ист. наук Е.М. Апанович] / беседу вела Н. Кузьменко // Индустр. Запорожье. — 1990. — 30 янв.
508. Кухарева Н. Петро Тронько і Переяслав / Н. Кухарева, Г. Козій // Краєзнавство. — 2010. — № 1–2. — С. 26–28.
509. Ленченко В. На городищі Кам'янської Січі / В. Ленченко // Пам'ятки України. — 1990. — № 1. — С. 20–22.
510. Литвинова Т.Ф. Біографічні нотатки до бібліографії Г.К. Швидько / Т.Ф. Литвинова // Швидько Ганна Кирилівна: до 60-річчя від дня народження: Біобібліографічний покажчик. — Д. : НГУ, 2004. — С. 3–22.
511. Ляшко С.М. Поняття «Наукова біографія» у теорії та практиці історико-біографічних досліджень / С.М. Ляшко // Українська біографістика. — 2013. — Вип. 10. — С. 25–47.
512. Матеріали першої Республіканської науково-практичної конференції «Проблеми історії Запорозького козацтва в сучасній науці та музейній практиці». До 500-ліття Запорозького козацтва. (18–20 січня 1990 р., Запоріжжя) / О.М. Апанович, В.П. Бойко, І.М. Дашевська (ред. кол.). — Д. : АН УРСР, Український фонд культури, УТОПІК,

- Державний історико-культурний заповідник на о. Хортиці, 1990. — 216 с.
513. Мегилл А. Пять вопросов по интеллектуальной истории // Диалог со временем. — 2012. — Вып. 38. — С. 54–81.
514. Мельник О. «Про довбишів, що в бубни бубнять»: [Інтерв'ю з О.М. Апанович] / розмову вела О. Мельник // Музика. — 1990. — № 3. — С. 4–5.
515. Миронець Н. На пошану Олени Апанович / Н. Миронець, А. Слюсаренко // Бібліотечний вісник. — 1996. — № 3. — С. 100–115.
516. Михайлин І.Л. Нарис історії українського журналістикознавства / І.Л. Михайлин // Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. — № 903. — Серія: Соціальні комунікації. Вип. 2. — 2010. — С. 61–84.
517. Михайлов В. Олена Апанович — історик українського козацтва (біо-історіографічний аспект) / В. Михайлов // Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії [Електронний ресурс]. — Рівне, 2008. — Режим доступу : <http://vuzlib.com/content/view/1693/52/>
518. Мицик Ю. «Внучка» Дмитра Яворницького / Ю. Мицик // Історичний календар. 2004 / упоряд. А. Денисенко, В. Туркевич. — К. : Генеральна дирекція з обслуговування іноземних представництв, 2004. — С. 438–441.
519. Мицик Ю.А. Олена Апанович про українське козацтво / Ю.А. Мицик // Запорозьке козацтво в пам'ятках історії та культури. — Запоріжжя, 1997. — Вип. 1. — С. 191–195.
520. Мицик Ю. На пошану козацькій матері / Ю. Мицик, О. Репан // Українське слово. — 1995. — № 32. — 10 серпня. — С. 7.
521. Мицик Ю.А. Апанович Олена Михайлівна / Ю.А. Мицик // Українське козацтво: Мала енциклопедія. — 2-ге вид., доп. і перероб. / НДІ козацтва при Запорізі. нац. ун-ті ; ред. С.Р. Лях. — К. : Генеза; Запоріжжя : Прем'єр, 2006. — С. 17–18.
522. Мицик Ю.А. Козацька мати (до 90-річчя від дня народження О.М. Апанович) / Ю.А. Мицик // Архіви України. — 2009. — № 6. — С. 260–273.
523. Мицик Ю.А. Козацька мати / Ю.А. Мицик // Слово «Просвіти». — 1999. — № 9 (63), 10 (64). — С. 91–94; 121–125.
524. Мицик Ю.А. Спомин про козацьку мати: до 100-річчя від дня народження О.М. Апанович / Ю.А. Мицик // Слово «Просвіти». — 2019. — № 34 (22–28 серпня). — С. 7, 9.
525. Нариси з соціокультурної історії українського історієписання: субдисциплінарні напрями : кол. моногр. / О. Удод, Я. Верменич, О. Ковалевська, О. Ясь ; упоряд. текстів й наук. апарату С. Блашук,

- Н. Пазюра ; за заг. ред. В. Смолія; НАНУ, Ін-т історії України. — К. : Генеза, 2018. — 288 с.
526. Овсієнко В. Коли козацтво стало ідеологічним криміналом... Фрагменти неопублікованих спогадів Олени Апанович / В. Овсієнко // Політика і культура. — 2000. — № 10 (45). — 17 березня. — С. 41–43.
527. Овсієнко В. Свідчить Олена Апанович / В. Овсієнко // Матеріали Х Липневих академічних читань. — Вип. 1. — К. : Центр духовної культури, 2002. — С. 48–57.
528. Овсієнко В.В. Світло людей: Мемуари та публіцистика : у 2 кн. Кн. 1 / В.В. Овсієнко ; упорядкував автор; худож.-оформлювач Б.Є. Захаров. — 2-ге вид., доп. — Х. : Харківська правозахисна група; К. : Права людини, 2007. — 352 с. : фотоіл. (Додатковий наклад 2007 р. з виправленнями).
529. Під знаком Клію. На пошану Олени Апанович. — Д. : Промінь, 1995. — 200 с.
530. Покликання. Збірник на пошану професора о. Юрія Мицика / редкол. П. Сохань, А. Бойко, В. Брехуненко та ін. — К., 2010. — 276 с.
531. Полонська-Василенко Н. Архів Запорізької Січі та питання про видання його / Н. Полонська-Василенко // Український історик. — 1968. — № 14. — С. 134–137.
532. Поновлено традицію. (На пошану історика, лауреата Держ. премії ім. Т. Шевченка Олени Михайлівни Апанович) // Українське слово. — 1995. — С. 1.
533. Попик В.І. Biography — біографіка — біографістика — біобібліографія: понятійний арсенал історико-біографічних досліджень / В.І. Попик // Український історичний журнал. — 2015. — № 3. — С. 122–124.
534. Попова Т. Жизнеописание ученого-историка на перекрестке историографических традиций: теория, методология, практика / Т. Попова // Ейдос. Альманах теорії та історії історичної. — 2009. — Вип. 4. — С. 15–40.
535. Портнов А. Історії істориків: обличчя й образи української історіографії ХХ століття / А. Портнов. — К. : Критика, 2011. — 240 с.
536. Портнов А. Українська радянська історіографія: до постановки проблеми / А. Портнов // Сучасність. — 2000. — № 6. — С. 112–116.
537. Репина Л. Историческая биография и интеллектуальная история / Л. Репина // Ейдос. Альманах теорії та історії історичної науки / за ред. В. Смолія. — Вип. 4. — К. : Інститут історії України НАНУ, 2009. — С. 437–464.
538. Репина Л. От исторической биографии к биографической истории / Л. Репина // В тени великих: образы и судьбы : сб. науч. ст. /

- отв. ред. Л.П. Репина ; Общество интеллектуальной истории, Южный федеральный университет. — Санкт-Петербург : Алетейя, 2010. — С. 5–14; 400 с. — Серия «Человек второго плана в истории».
539. Репина Л.П. Историографическая наука на рубеже XX–XXI вв.: Социальные теории и историографическая практика / Л.П. Репина. — Москва, 2011. — Гл. 7: Персональная история : биография как средство исторического познания. — С. 287–324.
540. Рубльов О.С. Вивільняючись із магнетичного поля імперщини: обговорення в Інституті історії АН УССР праці М. Брайчевського «Приєднання чи возз'єднання?» (4 липня 1974 р.) / О.С. Рубльов // Український історичний журнал. — 2016. — № 5. — С. 37–42.
541. Савченко С. Філософ в історії. До 100-річчя від дня народження О. Компан (1916–1986) / С. Савченко // Дати і події, 2016, перше півріччя: календар знамен. дат № 1 (7) / Нац. парлам. б-ка України. — К., 2016. — С. 72–77.
542. Савчук В. Метод інтерв'ю в історико-біографічному дослідженні зі звуженою джерельною базою / В. Савчук, О. Чаплиць // Ейдос. Альманах теорії та історії історичної. — 2014. — Вип. 8. — С. 301–312.
543. Санцевич А.В. Інститут історії України Національної академії наук України: історіографічний нарис (до 60-річчя установи) / А.В. Санцевич. — К., 1998.
544. Сарбей В.Г. Передмова / В.Г. Сарбей // Удод О.А. Кость Гуслистый — історик України. — К. : Генеза, 1998. — С. 5–8.
545. Світленко С. Борис Грінченко: структура інтелектуальної біографії / С. Світленко // Ейдос. Альманах теорії та історії історичної. — 2014. — Вип. 8. — С. 247–268.
546. Світло й тіні українського радянського історіописання : матеріали міжнародної наукової конференції (Київ, Україна, 22–23 травня 2013 р.) / за ред. В.А. Смоля. — К. : Інститут історії України НАНУ, 2015. — 212 с.
547. Сериков А. Січ уціліла?! / А. Сериков // Пам'ятки України. — 1989. — № 4. — С. 6–11.
548. Сериков А. Честь маємо... / А. Сериков // Веч. Київ. — 1989. — 27 груд.
549. Сериков А. Козацька слава Олени Апанович / А. Сериков // Українська газета. — 1994. — 17–30 березня. — № 6. — С. 15–17.
550. Ситник А. Відлуння пам'яті: назад у майбутнє / А. Ситник // Відлуння віків. — 2008. — № 2 (10). — С. 101–102.
551. Ситник А.А. Слово про «Запорозького характерника» / А. Ситник // Репресоване краєзнавство. — К. : Рідний край, 1991. — С. 154–161.

552. Скорина О. Олена Апанович — ювілярка на високому рівні / О. Скорина // Українська газета. — 1994. — 15–28 верес.
553. Смолій В. Відновлюючи наукову традицію / В. Смолій // Історія українського середньовіччя: Козацька доба: 36. наук. пр. (На пошану історика лауреата Державної премії ім. Т. Шевченка Олени Михайлівни Апанович) : у 2 ч. — К. : Б. в., 1995. — Ч. 1. — С. 4–5.
554. Смолій В.А. Історія інститутська, історія українська (ювілейні роздуми з академічної проблематики) / В.А. Смолій, О.А. Удод, О.В. Ясь // Український історичний журнал. — 2012. — № 1. — С. 4–28.
555. Сотниченко П.А. Бібліотека Києво-Могилянської академії: Філософські джерела / П.А. Сотниченко // Від Вишинського до Сковороди: 3 історії філософської думки на Україні XVI–XVIII ст. — К., 1972. — С. 47–54.
556. Степанков В. Постаць Петра Дорошенка у висвітленні істориків / В. Степанков // «Істину встановлює суд історії». Збірник на пошану Федора Павловича Шевченка. — Т. 2: Наукові студії. — К. : Державний комітет архівів України, 2004. — С. 418–448.
557. Сулима-Блохина О. Вибране: Поезії. Новелістика. Наукові та публіцистичні розвідки / О. Сулима-Блохина; В. о. Фондація ім. О. Ольжича в Канаді; упоряд. і передм. Наталія Шумило. — К. : Вид-во ім. Олени Теліги, 1995. — 288 с.
558. Сытник К.М. В.И. Вернадский : жизнь и деятельность на Украине / К.М. Сытник, Е.М. Апанович, С.М. Стойко. — 2-е изд., исправл. и дополн. — К. : Наук. думка, 1988. — 366 с.
559. Сытник К.М. В.И. Вернадский: жизнь и деятельность на Украине / К.М. Сытник, С.М. Стойко, Е.М. Апанович. — К. : Наук. думка, 1984. — 235 с.
560. Тарнашинська Л. 55 літ «під знаком Клію» / Л. Тарнашинська // Дзеркало тижня. — 2004. — № 35. — 3 вересня.
561. Тарнашинська Л.Б. Берегиня козацької слави / Л.Б. Тарнашинська // Календар знаменних і пам'ятних дат. — 2009. — № 3. — С. 97–105.
562. Тарнашинська Л. Козацька берегиня / Л. Тарнашинська // День. — 2000. — № 33.
563. Тарнашинська Л. Мартиролог. Козацька берегиня: Пам'яті Олени Апанович / Л. Тарнашинська // День. — 2000. — № 33. — 24 лют.
564. Тарнашинська Л. Перша жінка, котра проникла на Запоріжжя [Електронний ресурс] / Л. Тарнашинська // День. — 1999. — № 178. — 28 вересня. — Режим доступу : <https://day.kyiv.ua/uk/article/kultura/persha-zhinka-kotra-pronikla-na-zaporizhzhya>

565. Тарнашинська Л. Українське шістдесятництво: профілі на тлі покоління (Історико-літературний та поетикальний аспекти) / Л. Тарнашинська. — К. : Смолоскип, 2010. — 632 с.
566. Трембіцький А. Олена Апанович — поет Козацької Січі (до 10-річчя від дня смерті) / А. Трембіцький // Нові дослідження пам'яток козацької доби в Україні : зб. наук. пр. — Вип. 19. — К., 2010. — 564 с.
567. Трофімова С.О. Музей історії запорізького козацтва на о. Хортиця: передумови та концепції створення / С.О. Трофімова // Гуманітарний журнал. — 2011. — № 3–4. — С. 231–240.
568. Удод О.А. Кость Гуслистий — історик України / О.А. Удод. — К. : Генеза, 1998. — 175 с.
569. Удод О.А. Микола Неонович Петровський (1894–1951): Життя і творчий шлях історика / О.А. Удод, А.Ю. Шевченко. — К. : Генеза, 2005. — 192 с.
570. Удод О. Історична наука в Україні періоду «застою»: проблема взаємин істориків і влади / О.А. Удод // Дисциплінарні виміри української історіографії : кол. моногр. / відп. ред. та керівник авт. кол. О.А. Удод. — К. : НАНУ, Ін-т історії України, 2015. — С. 233–274.
571. Український історик Сергій Заремба : документи та матеріали до біографії / упоряд., життєпис, бібліогр. Т.І. Ківшарь. — К. : Жнець, 2007.
572. Українські жінки в горнилі модернізації / під заг. ред. О. Кісь. — Х. : Клуб сімейного дозвілля, 2017. — 304 с.
573. Унгурян Т. Время украинское. Женский портрет в историческом интерьере : [Интервью с Е.М. Апанович] / беседу вел Т. Унгурян // Независимость. — 1996. — 24 мая. — С. 8–9.
574. УТОПІК — 40 років // Відлуння віків. — 2006. — № 2. — С. 3–5.
575. Цуницька О.В. Жіночий рух в Україні: Погляд із регіону / О.В. Цуницька. — О. : Астропринт, 2001. — 248 с. : іл.
576. Чала Л. Не забудьмо тої слави: про увічнення пам'ятних місць, зв'язаних з історією запорозького козацтва: [Інтерв'ю із ст. наук. працівником Ін-ту історії АН УРСР О.М. Апанович / розмова Л. Чалої // Літ. Україна. — 1966. — 22 лип.
577. Чижко В.С. Біографічна традиція та наукова біографія в історії і сучасності України : моногр. / В.С. Чижко. — К. : БМТ, 1996. — С. 240.
578. Швидько Г.К. Буденна велич вченого і педагога / Г.К. Швидько // Микола Павлович Ковальський. Ad gloriam... Ad honores... Ad memorandum... / відп. ред. Г.К. Швидько. — Д., 2007. — С. 20–33.
579. Шевченко В. Контрактова площа: вчора, сьогодні, завтра / В. Шевченко // Відлуння віків. — 2011. — № 1–2 (14–15). — С. 88–93.
580. Шудря М. Берегиня січового лицарства [О.М. Апанович] / М. Шудря // Літ. Україна. — 1999. — 28 жовт.

581. Щербак В.О. Базавлуцька Січ (1593–1638 рр.) / В.О. Щербак // *Козацькі січі (нариси з історії українського козацтва XVI–XIX ст.)* / В. Смолій (відп. ред.), В. Щербак (наук. ред.), Т. Чухліб (упоряд.), О. Гуржій, В. Матях, А. Сокульський, В. Степанков ; НАНУ, Інститут історії України, Науково-дослідний інститут козацтва. — К.; Запоріжжя, 1998. — С. 45–64.
582. Юсов С. Історик Володимир Голобуцький (1903–1993 рр.): життя, наукова і педагогічна діяльність / С. Юсов. — К. : НАНУ, Інститут історії України, 2011. — 336 с.
583. Яворницький Д.І. Історія запорозьких козаків : у 3 т. / Д.І. Яворницький. — Т. 1. — К. : Наукова думка, 1990. — С. 97–142.
584. Якубова Т. Північне Причорномор'я та місто-фортеця Очаків в історичних працях О. Апанович та картографічних матеріалах НБУВ (XII–XX ст.) / Т. Якубова // *Нові дослідження пам'яток козацької доби в Україні : зб. наук. пр. — Вип. 19. — К., 2010. — С. 520–526.*
585. Яремчук В. Дослідження історії запорізького козацтва в контексті історіографічної ситуації в УРСР в сер. 1950 — на поч. 1970-х років / В. Яремчук // *Козацтво в українському суспільстві: минуле, сучасне, майбутнє. — Л., 2005. — С. 72–82.*
586. Яремчук В. Ідеологічні ідентичності істориків в радянській Україні / В. Яремчук // *Світло й тіні українського радянського історіописання : матеріали міжнародної наукової конференції (Київ, Україна, 22–23 травня 2013 р.) / за ред. В.А. Смолія. — К. : Інститут історії України НАНУ, 2015. — С. 43–51.*
587. Яремчук В. Історики Радянської України і влада: форми позиціонування / В. Яремчук // *Наукові записки НаУОА: Історичні науки. — Острого, 2004. — Вип. 4: На пошану професора М.П. Ковальського. — С. 33–39.*
588. Яремчук В. Історична наука в УРСР у «добу Шелеста» / В. Яремчук // *Український історичний журнал. — 2008. — № 3. — С. 149–162.*
589. Яремчук В. Минуле України в історичній науці УРСР післясталінської доби / В. Яремчук. — Острого : Вид-во Національного університету «Острозька академія», 2009. — 526 с.
590. Яремчук В. Образи історії української історіографії в історичній науці України середини 1950-х — початку 1970-х років / В. Яремчук // *Історіографічні дослідження в Україні : зб. наук. пр. — 2008. — Вип. 18. — С. 59–98.*
591. Яремчук В.П. Українська історіографія: суспільно-політична історія : посіб. / В. Яремчук. — Острого : Вид-во Національного університету «Острозька академія», 2017. — 288 с.
592. Яремчук В. Хто писав український радянський історичний наратив? Деякі міркування про сутність українського радянського істо-

- ріописання / В. Яремчук // Історіографічні дослідження в Україні. — 2012. — Вип. 22. — С. 177–188.
593. Ясь О. Ідеал науковості українського історика радянської доби, чи кілька спостережень над текстами Ф. Шевченка другої половини 1940-х — початку 1970-х років / О. Ясь // Ейдос. Альманах теорії та історії історичної науки. — 2013. — Вип. 7. — С. 204–224.
594. Ясь О. Історик і стиль. Визначні постаті українського історіописання у світлі культурних епох (початок XIX — 80-ті роки XX ст.): у 2 ч. / О. Ясь ; відп. ред. В.А. Смолій ; НАНУ, Інститут історії України. — Ч. 1. — К. : Інститут історії України, 2014. — 587 с.; Ч. 2. — К. : Інститут історії України, 2014. — 650 с.
595. Ясь О. Історичні погляди Олени Компан (До 90-річчя від дня народження) / О. Ясь // Український історичний журнал. — 2006. — № 4. — С. 140–156.
596. Ясь О. «Історія — точна наука...» Інтелектуальні пошуки Олени Компан // День. — 2010. — № 58/59. — 2–3 квітня. — Режим доступу : <http://www.day.kiev.ua/uk/article/istoriya-i-ya/istoriya-tochna-nauka>
597. Ясь О. Монографія «Політичні та економічні зв'язки України з Росією в середині XVII ст.» у науковій спадщині Ф. Шевченка / О. Ясь // Український історичний журнал. — 2014. — № 3. — С. 168–200.
598. Ясь О. «На чолі республіканської науки...» Інститут історії України (1936–1986): Нариси з інституціональної та інтелектуальної історії (До 80-річчя установи) / О. Ясь ; вступ. слово та наук. ред. В. Смолія. — К. : НАНУ, Ін-т історії України, 2016. — 542 с.
599. Ясь О. Незвичайні виміри творчості Федора Шевченка, або Тяжкий хрест українського й радянського історика / О. Ясь // Шевченко Ф. Історичні студії: Збірка вибраних праць і матеріалів (До 100-річчя від дня народження) / редкол.: В. Смолій (голова); упоряд. і ком. С. Батуріна, С. Блащук, І. Корчемна, О. Ясь. — К. : НАНУ, Ін-т історії України, 2014. — С. 9–36.

Періодичні видання

600. Українське слово. — 1994. — № 41. — 13 жовтня.
601. Українське слово. — 1994. — № 48. — 1 грудня.
602. Українське слово. — 1995. — № 27. — 6 липня.
603. Українське слово. — 1997. — № 9. — 27 лютого.

Наукове видання

Савченко Світлана Володимирівна

**«ЖІНКА, ЯКА ПРОНИКЛА В ЗАПОРОЗЬКУ СІЧ...»:
ОЛЕНА АПАНОВИЧ
У НАУКОВОМУ ТА ГРОМАДСЬКОМУ ЖИТТІ
УКРАЇНИ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХХ СТ.**

Монографія

За зміст публікації відповідає автор

Видання підготовлене до друку в НМЦ видавничої діяльності
Київського університету імені Бориса Грінченка

Завідувачка НМЦ видавничої діяльності *М.М. Прядко*
Відповідальна за випуск *А.М. Даниленко*
Над виданням працювали *Н.І. Гетьман,*
Т.В. Нестерова, Н.В. Клименко

Кібуг.edu.ua

Підписано до друку 3.07.2023 р. Формат 60x84/16.
Ум. друк. арк. 20,23. Наклад 300 пр. Зам. № 3-24.

Київський університет імені Бориса Грінченка,
вул. Бульварно-Кудрявська, 18/2, м. Київ, 04053.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4013 від 17.03.2011 р.

Попередження! Згідно із Законом України «Про авторське право і суміжні права» жодна частина цього видання не може бути використана чи відтворена на будь-яких носіях, розміщена в мережі «Інтернет» без письмового дозволу Київського університету імені Бориса Грінченка й авторів. Порушення закону призводить до адміністративної, кримінальної відповідальності.

Савченко С.В.

С13 «Жінка, яка проникла в Запорозьку Січ...»: Олена Апанович у науковому та громадському житті України другої половини ХХ ст. : моногр. / С.В. Савченко. — Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2023. — 348 с.

ISBN 978-617-658-109-3

Монографія присвячена актуальній для української біографістики темі, а саме: комплексному висвітленню життєвого шляху Олени Михайлівни Апанович. На основі опублікованих і архівних джерел, значна частина яких вперше вводиться до наукового обігу, реконструйовано життя та діяльність, досліджено наукову та громадську діяльність відомої історикині, представниці радянської та пострадянської історіографії.

Для науковців, викладачів вишів, студентів, учителів історії, усіх, хто цікавиться історією України та біографістикою.

УДК 929Апанович(477)»19»